

Oulaisten kaupunki

Oulaisten keskustan osayleiskaavan päivitys

Rakennetun kulttuuriympäristön selvitys ja inventointi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Tarkastelualue	2
	2.1 Rakennetun kulttuuriympäristön rakennuskohdeluettelo	3
3	Valtakunnallisesti arvokkaat alueet ja niiden kohteet	5
	3.1 1. Oulaisten rautatieaseman alue	5
	3.1.1 1a Rautatieasema	6
	3.1.2 1b Asematyöntekijöiden asuinrakennukset	7
4	Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat alueet ja niiden kohteet	8
	4.1 2. Oulaskankaan sairaala-alue	10
	4.1.1 2a Kunnansairaala	11
	4.1.2 2b Oulaskaankaan sairaala	12
	4.1.3 2c Vanha parantola	14
	4.1.4 2d Vanha yllääkärin talo	16
	4.2 3. Oulaisten koulualue	17
	4.2.1 3a Oulaisten keskuskoulu	19
	4.2.2 3b Oulaisten yhteiskoulun 1920-luvun koulutalo	20
	4.2.3 3c Oulaisten yhteiskoulun 1930-luvun koulutalo (Juha Oksan talo)	21
	4.2.4 3d Soihtula	23
	4.3 4. Oulaistenkosken rannat	25
	4.3.1 4a Entinen Kajaani Oy:n konttori- ja asuinrakennus, Häivän talo (Koivula)	27
	4.3.2 4b Kauppaoppilaitos	29
	4.3.3 4c Laikari	30
	4.3.4 4d Maunulan mylly ja pato	31
	4.3.5 4e Oulaisten kirkko ja kellotapuli	33
	4.3.6 4f Oulaisten kirkkopuisto	35
	4.3.7 4g SOK:n keskusmyymälä	39
	4.3.8 4h Suvanto	40
	4.4 Törmähovi ja Törmäperän perinnekeskus	41
	4.4.1 5a: Kahvipaviljonki	42
	4.4.2 5b. Koskelan talo	44
	4.4.3 5c. Kotiseutumuseo	45
	4.4.4 5d. Käpylän koulu	46
	4.4.5 5e. Nurmen talon navetta	47
	4.4.6 5f. Törmähovi	48
4.5	Yksittäiset kohteet	50
	4.5.1 6. Epäilyksen talo	50
	4.5.2 7. Rauhamaa	52
	4.5.3 8. Revon Sähkö Oy:n pääkonttori	54
	4.5.4 9. Kosola	56
	4.5.5 10. Oulaisten kaupungintalo	57
	4.5.6 11. Takalo-Eskola	59
	4.5.7 12. Väinölä	60
	4.5.8 13. Valtion virastotalo	62
	4.5.9 14. Yhdyspankki	63
	4.5.10 16. Jaakola	64
	4.5.11 17. Penttilä	66
	4.5.12 18. Rahkola	67

Tolppanen Janne

11.4.2019

5	Vuoden 2018 inventoinnissa arvetetut uudet kohteet	68
5.1	18. Metsolan päiväkot	70
5.2	19. Seurakuntakoti	71
5.3	20. Oulaisten Helluntaiseurakunta	72
5.4	21. Oulaisten Osuuspankki	74
5.5	22. Oulaisten ammattiopisto	76
5.6	23. Oulaistenkatu 8	77
5.7	24. Asuinrakennus, Reservikomppaniankatu 22	78
5.8	25. Ammattikorkeakoulu, Kuntotie 2	79
5.9	26. Linja-autovarikko, Eliaksentie 4	80

Lähteet

- Museovirasto: www.kyppi.fi, www.rky.fi
- www.paikkatietoikkuna.fi
- Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015, Oulainen. Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavan taustaselvitys.
- Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 –päiväysinventointi
- museovirasto:
http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4195

1 JOHDANTO

Oulaisten keskustaajaman rakennetun kulttuuriympäristön selvitys ja inventointi on laadittu Oulaisten kaupungin toimeksiannosta FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:ssä. Rakennetun kulttuuriympäristön selvitystä ovat tehneet Janne Tolppanen (arkkitehti) ja Mari Lampinen.

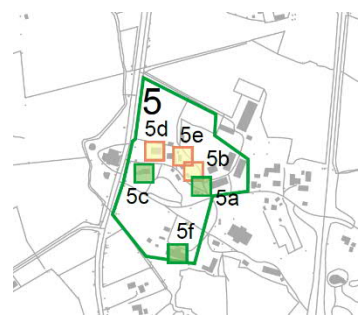
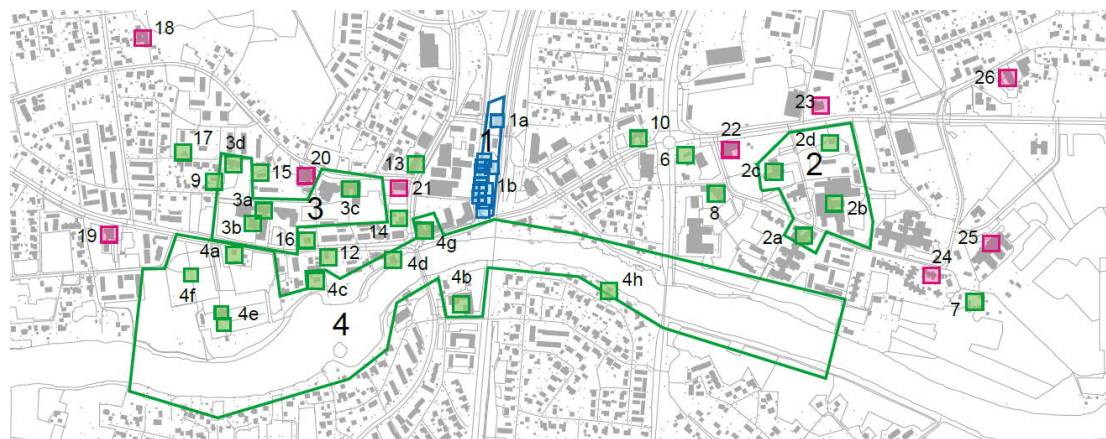
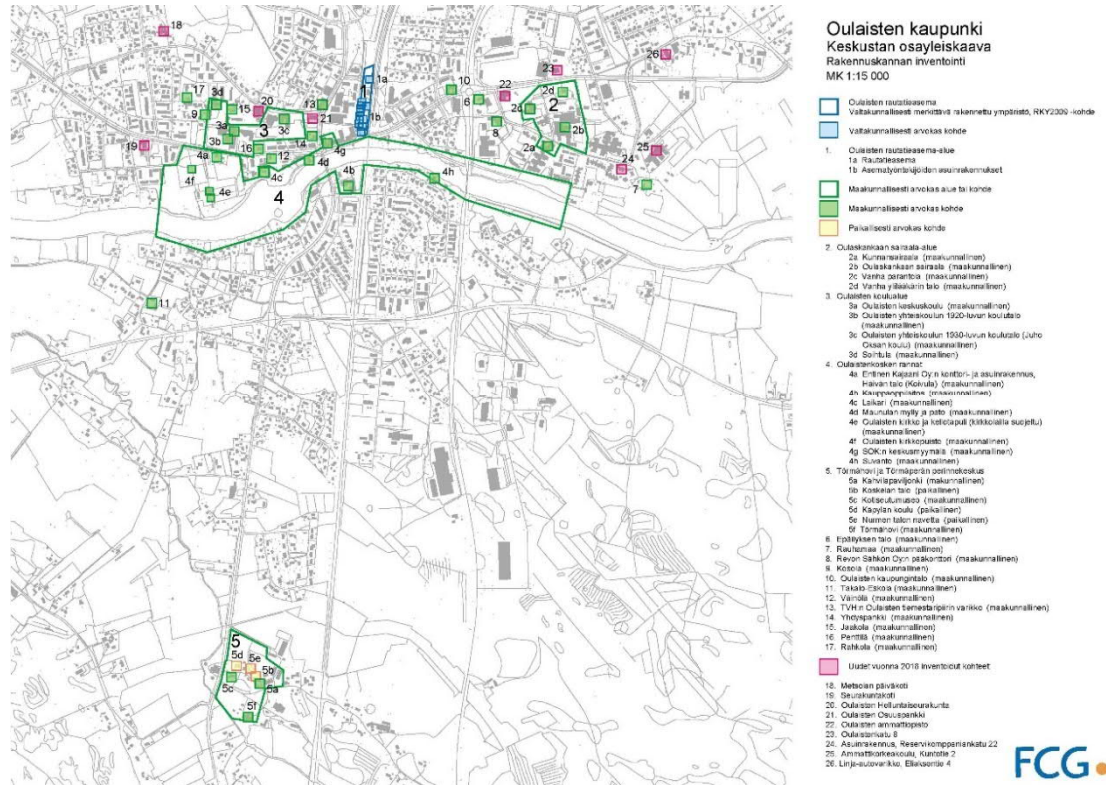
Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden selvityksessä selvitettiin kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ja omaleimaiset aluekokonaisuudet ja kohteet. Aluekohteen rakennuskanta ja rakennetun ympäristön ominaispiirteet selvitettiin yleispiirteisesti. Kohteiden osalta on tehty suojelutavoitteiden määrittely sekä arvottaminen.

Selvitystyö perustuu olemassa olevaan aineistoon, kuten alueelta laadittuihin selvityksiin, inventointeihin, kartoituksiin, karttoihin sekä valo- ja ilmakuviin. Suunnittelualueelle on tehty myös maastokäynti 22.5.2018. Raportin valokuvat on kuvannut Janne Tolppanen, ellei toisin mainita.

Suunnittelualueen läheisyyteen sijoittuvat valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset aikaisemmin arvotetut ja inventoidut rakennetun kulttuuriympäristön kohteet on selvitetty OIVA-paikkatietoaineistosta, Museoviraston RKY-aineistosta ja lähtötietona saaduista aiemmista inventoinneista.

2 TARKASTELUALUE

Suunnittelualue sisältää Oulaisten keskustaajaman.

Kuva 1. Oulaisten keskustaajaman rakennetun kulttuuriympäristön tarkastelualue ja arvokohteet. Yllä koko alueen kuva ja alla suurennot kohdealueista. Kuviiin on rajattu sinisellä valtakunnallisesti merkittävät RKY-kohteet, vihreällä maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet, keltaisella paikallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja pinkillä 2018 inventoinnissa arvoitetut uudet kohteet.

2.1 RAKENNETUN KULTTUURIYMPÄRISTÖN RAKENNUSKOHDELUETTELO

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet

1. Oulaisten rautatieasema-alue
 - a. Rautatieasema
 - b. Asematyöntekijöiden asuinrakennukset

Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet

2. Oulaskankaan sairaala-alue:
 - a. Kunnansairaala (maakunnallinen)
 - b. Oulaskankaan sairaala (maakunnallinen)
 - c. Vanha parantola (maakunnallinen)
 - d. Vanha ylilääkärin talo (maakunnallinen)
3. Oulaisten koulualue
 - a. Oulaisten keskuskoulu (maakunnallinen)
 - b. Oulaisten yhteiskoulun 1920-luvun koulutalo (maakunnallinen)
 - c. Oulaisten yhteiskoulun 1930-luvun koulutalo (Juho Oksan koulu) (maakunnallinen)
 - d. Soihtula (maakunnallinen)
4. Oulaistenkosken rannat
 - a. Entinen Kajaani Oy:n konttori- ja asuinrakennus, Häivän talo (Koivula) (maakunnallinen)
 - b. Kauppaoppilaitos (maakunnallinen)
 - c. Laikari (maakunnallinen)
 - d. Maunulan mylly ja pato (maakunnallinen)
 - e. Oulaisten kirkko ja kellotapuli (maakunnallinen)
 - f. Oulaisten kirkkopuisto (maakunnallinen)
 - g. SOK:n keskusmyymälä (maakunnallinen)
 - h. Suvanto (maakunnallinen)
5. Törmähovi ja Törmäperän perinnekeskus
 - a. Kahvipaviljonki (maakunnallinen)
 - b. Koskelan talo (paikallinen)
 - c. Kotiseutumuseo (maakunnallinen)
 - d. Käpylän koulu (paikallinen)
 - e. Nurmen talon navetta (paikallinen)
 - f. Törmähovi (maakunnallinen)

6. Epäilyksen talo (maakunnallinen)
7. Rauhamaa (maakunnallinen)
8. Revon Sähkö Oy:n pääkonttori (maakunnallinen)
9. Kosola (maakunnallinen)
10. Oulaisten kaupungintalo (maakunnallinen)
11. Takalo-Eskola (maakunnallinen)
12. Väinölä (maakunnallinen)
13. Valtion virastotalo (maakunnallinen)
14. Yhdyspankki (maakunnallinen)
15. Jaakola (maakunnallinen)
16. Penttilä (maakunnallinen)
17. Rahkola (maakunnallinen)

2018 inventoinnissa arvoitetut uudet kohteet

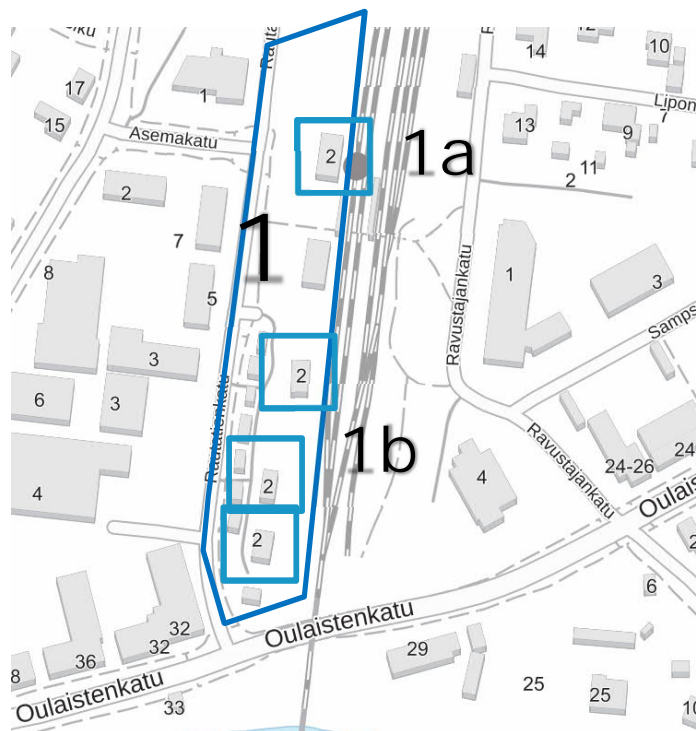
18. Metsolan päiväkoti (seurattava)
19. Seurakuntakoti (paikallinen)
20. Oulaisten Helluntaiseurakunta (paikallinen)
21. Oulaisten Osuuspankki (seurattava)
22. Oulaisten ammattiopisto (ei rakennushistoriallisia tai historiallisia arvoja)
23. Oulaistenkatu 8 (paikallinen)
24. Asuinrakennus, Reservikomppaniankatu 22 (seurattava)
25. Ammattikorkeakoulu, Kuntotie 2 (seurattava)
26. Linja-autovarikko, Eliaksentie 4 (ei rakennushistoriallisia tai historiallisia arvoja)

3 VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT ALUEET JA NIIDEN KOHTEET

3.1 1. OULAISTEN RAUTATIEASEMAN ALUE

- o Sijainti: Oulaisten keskustaajama
- o Tyyppi: liikenneympäristö
- o Ajoitus: 1964 – 1917
- o Arvottaminen:
 - Valtakunnallisesti arvokas, RKY 2009-kohde
 - Rautatiesopimuksen 1998 mukaisesti suojeltu kohde
- o Alueen sisältämät kohteet:
 - 1a: Rautatieasema
 - 1b: Asematyöntekijöiden asuinrakennukset

Vaasan radan jatke Seinäjoelta Ouluun valmistui 1886. Oulaisten rautatieasema rakennettiin 1884-1886 ja avattiin liikenteelle heti radan valmistuttua. Oulainen oli 1960-luvulle asti vilkas puutavaran lastauspaikka. Tavaraliikenteen huippuaikaa oli 1910-luku. Asemalle ajettiin Pyhäjoessa uitettuja tukkeja ja Pyhäjoen sahojen sahatavaraa edelleen kuljetettavaksi.

Oulaisten asema on 1886 valmistuneen Seinäjoki-Oulu-radan alkuperäinen asema, joka on säilyttänyt suureksi osaksi rakentamisaikaisen, tyyppipiirustuksin toteutetun asunsa.

Oulaisten aseman rakennuskanta on pääasiassa vuosilta 1886 – 1910. Seinäjoki-Oulu-radan asema on rakennettu noudattaen IV-luokan tyyppi-aseman n:o 1 piirustuksia. Asemarakennus sijaitsee asema-alueen pohjoispäässä. Asema-alueen kolmen asuinrakennuksen talousrakennukset muodostavat Rautatiekadun laitaa yhtenäisen rakennusrivin.

Kuva 2. Oulaisten rautatieasema RKY 2009

3.1.1 1a Rautatieasema

- o Kiinteistönnumero: 563-402-2-14
- o Sijainti: Oulaisten keskusta, Rautatienkatu 2
- o Tyyppi: liikenneympäristö
- o Ajoitus: 1964 – 1917
- o Arvottaminen: Valtakunnallisesti arvokas, RKY 2009-kohde

Kuva 3. Oulaisten rautatieasema.

Oulaisten asema on 1886 valmistuneen Seinäjoki-Oulu -radanalkuperäinen asema, joka on säilyttänyt suureksi osaksi rakentamisaikaisen, tyyppiin rakennuksen toteutetun asunsa. Asema on rakennettu noudattaen luultavasti Knut Leonard Nylanderin laatimia IV-luokan tyyppiaseman n:o 1 piirustuksia. Asemarakennus sijaitsee asema-alueen pohjoispäässä.

Vanhoista ratapiharakennuksista on aseman lisäksi jäljellä enää yksityisessä omistuksessa oleva varistorakennus alikulkutunnelin eteläpuolella.

Arvotus ja suositukset

Valtakunnallisesti arvokas RKY 2009

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävä peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

3.1.2 1b Asematyöntekijöiden asuinrakennukset

- o Kiinteistönumero: 563-402-2-483
- o Sijainti: Oulaisten keskusta, Rautatienkatu 2
- o Tyyppi: liikenneympäristö
- o Ajoitus: 1964 – 1917
- o Arvottaminen: Valtakunnallisesti arvokas, RKY 2009-kohde

Kuva 4. Asematyöntekijäin asuinrakennukset.

Entiset asematyöntekijöiden rakennukset muodostavat yhdessä rautatieaseman kanssa valtakunnallisesti merkittävän aluekokonaisuuden. Rautatieasemasta asuinrakennukset erottaa alikulkutunneli. Eteläpäädyssä rakennukset rajautuvat Oulaistenkatuun.

Asuinrakennuksia on yhteensä kolme ja ne kaikki ovat vielä käytössä. Pihapiirien talousrakennukset: varastot ja aitat erottavat kohteen Rautatienkadusta niin, että pihapiiristä muodostuu suljettu kokonaisuus, jossa on oma eteläpohjoissuuntainen pihakatu. Rautatienkadulle näkyvätkin ainoastaan punaiset satulakattoiset piharakennukset sekä tiilinen maakellari.

Arvotus ja suositukset

Valtakunnallisesti arvokas RKY 2009

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistäväää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

4 MAAKUNNALLISESTI JA PAIKALLISESTI ARVOKKAAT ALUEET JA NIIDEN KOHTEET

Ennestään tiedossa olleet maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet on arvioitu Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön 2015 inventoinnissa ja sen päivitysinventoinnissa. Rakennusperinnön arvoja on tarkasteltu seuraavan inventoinnissa käytetyn jaottelun kautta:

1. Historialliset todistusarvot (Ht)

Historiallisten todistusarvojen lähtökohtana on rakennuksen tai alueen ilmentämä aineeton ja aineellinen historia. Niiden arvot ovat usein objektiivisia ja jossain määrin mitattavissakin, kuten ikä, ja suhteutettavissa muuhun rakennuskantaan esimerkiksi määrällisinä ja harvinaisuus/yleisyys kriteereinä.

2. Rakennushistorialliset arvot (R)

Rakennushistorialliset arvot sisältävät rakennuksen, rakennelmien ja ympäristöjen arkkitehtuurihistoriaan, rakennustekniikkaan sekä rakentamisen prosesseihin ja rakentamiseen, mutta myös niiden muutoksiin, lisäyksiin ja korjauksiin liittyviä ominaisuuksia. Rakennushistoriallisten arvojen määrittämiseksi on tunnistettava ne erityispiirteet, jotka liittyvät kohteen rakentamisen kehitykseen ja tyylihistorian virtauksiin ja ilmiöihin yleensä. Arvot syntyvät paitsi suunnittelun ja rakentamisen, myös käytön vaatimien kunnostus- ja muutostöiden tuloksena.

Rakennustekniikkaan ja rakennuttamiseen liittyvät arvot muodostuvat rakennusaikeensa ja rakennuttajan mahdollisuuksiin sidoksissa olevista tyyppillisistä materiaali- ja rakennusteknisistä ratkaisuista. Arvoja ovat myös rakennustekniset, rakennustaiteelliset ja toiminnalliset innovaatiot ja uudistukset tai rakennuksen tekniset järjestelmät.

Rakennushistorialliset arvot sisältävät myös kaupunkirakennustaiteen ja kaavoituksen historiaan liittyviä tekijöitä, samoin kuin esimerkiksi kaivoskylien tai teollisten ympäristöjen asemakaavallisia ratkaisuja.

3. Historialliset arvot (H)

Historiallisissa arvoissa on kyse siitä, miten ympäristö tai yksittäinen rakennus ilmentää historiallisia prosesseja, ilmiöitä ja tapahtumia, kuten esimerkiksi asuttaminen, teollistuminen ja koululaitoksen kehitys. Voidaan sanoa, että historialliset arvot muodostuvat syistä, joiden takia on ylipäänsä rakennettu tai muokattu ympäristöä. Keskeisiä historiallisia arvoja ovat myös talous- ja sosiaalishistoriaan liittyvät merkitykset, samoin kuin teollisuuden, liikenteen, hallinnon ja sivistyshistorian ulottuvuudet.

4. Maisema- ja ympäristöhistorialliset arvot (M)

Kulttuuriympäristö on ihmisen muovaama ympäristö, jonka erityispiirteet ilmentävät kulttuurin vaiheita sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta. Tällä suhteella ja vuorovaikutuksella voi olla vuosisatojen historia. Maankäytön historia ilmentää luokisaa joukkoa historiallisia arvoja – erityisesti taloushistoriaan, sosiaalishistoriaan ja tekniikan historiaan liittyviä ilmiöitä. Vastaavia ilmiöitä ovat myös muun muassa yhdyskunta- ja kaupunkirakenne sekä infrastruktuurin luonne ja sijoittuminen.

Historialliset puistot kuvastavat arkkitehtuurin tavoin eri aikakausien tyyli- ja maku-suuntauksia. Ensimmäiset julkiset puistot olivat kaupunkipuistoja ja 1800 -luvun

puolivälin jälkeen puistoja rakennettiin julkisten rakennusten, kuten asemien, oppilaitosten ja parantoloiden yhteyteen.

5. Säilyneisyysarvot (S)

Säilyneisyys täydentää historiallisia todistusarvoja. Säilyneisydessä näkyy se, miten rakennus tai ympäristö on elänyt ja mitä sille on tapahtunut vuosien saatossa. Säilyneisyyden yhteydessä käytettyjä käsitteitä tai määritteitä ovat autenttisuus/aitous, kerrostuneisuus, jatkuvuus, patina sekä harvinaisuus ja/tai yleisyys.

Autenttisuus tarkoittaa sitä tapaa, jolla ympäristö tai rakennus on säilyttänyt alkuperäisiä tai sen historialle olennaisia fyysisiä erityispiirteitä. Se liitetään tavallisesti rakennuksen tai ympäristön rakentamis- tai syntyvaiheeseen. Autenttisuus liittyy laajemminkin rakennuksen tai ympäristön alkuperäiseen käyttöön tai sellaisiin muutoksiin ja käyttöihin, joiden arvioidaan tuoneen kohteeseen myönteisiä ja säilyttämisen arvoisia ominaisuuksia. Tästä muodostuu historiallinen kerrostuneisuus ja jatkuvuus. Patinalla tarkoitetaan niitä iän ja käytön jälkiä, jotka ilmentävät myönteisesti rakennuksen ja ympäristön ikää ja historiaa ja joiden säilyminen on olennaista rakennuksen iän havaitsemiseksi ja sen ominaisluonteen säilyttämiseksi.

6. Taiteelliset ja visuaaliset arvot (T)

Rakennusperinnön taiteellisissa arvoissa on kyse arkkitehtuurin ja taiteen historiallisessa ja muussa tutkimuksessa, mutta myös arkkitehtuuri- ja taidekriitikissä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ilmenevistä, yleisesti tunnustetuista laadullista arvoista. Rakennustaiteellinen arvo liittyy rakennuksen tai ympäristön arkkitehtoniseen muodonantoon, toteutuksen laatuun ja innovatiivisuuteen, toiminnallisiin ja rakenteellisiin ratkaisuihin. Se saattaa liittyä myös rakennuksen yksittäisiin osiin; erityisesti kyseeseen saattavat tulla arvokkaat sisätilat tai rakennuksen julkisivujen koristeluun tai sen yksityiskohtiin liittyvät piirteet.

Sisätilat ovat aina osa arkkitehtonista kokonaisuutta. Sisätilat voivat myös olla kulttuurihistoriallisesti tarkasteltuna itsenäisiä kulttuurimuistomerkkejä. Tällaisten tilojen tehtävä ja arvo muodostuu tilasta ja sen käytön jättämistä jäljistä sekä kiinteästä kalustuksesta ja tilan toimintaan liittyvistä huonekaluista tai laitteistoista, jotka on suunniteltu erityisesti tätä tilaa varten. Kiinteällä sisustuksella on merkitystä kokonaisuudelle erityisesti silloin, kun sillä on historiallinen, yhteiskunnallinen ja taiteellinen yhteys rakennukseen ja kun se on säilynyt paikoillaan. Visuaaliset, kaupunkikuvalliset ja maisemalliset arvot muodostuvat kohteen sijoittumisesta ympäristöönsä sekä ympäristön rakenteesta ja visuaalisesti hahmotettavasta ilmi-asusta. Yksittäinen rakennus voi olla jonkin kokonaisuuden luonteenomainen osa tai sijaintialuettaan muovaava tai hallitseva elementti.

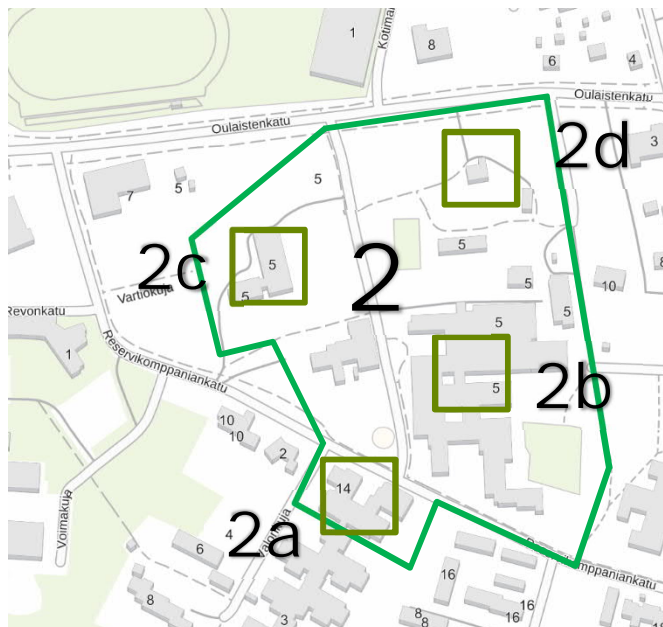
Usein erityisesti arkkitehtuurimonumenteiksi ajatellut rakennukset sisältävät jo valmistuessaan ympäristöllisiä arvoja. Laajassa kokonaisuudessa kyse voi olla myös kaupunkikuvan, taajamakuvan tai kaupunkitilan kannalta tärkeistä alueista tai kaupunkikuvasta sinänsä.

7. Identiteetti- ja symbolimerkitykset (I)

Rakennusperinnön säilyttämisessä huomioitavien identiteetti- ja symboliarvojen on oltava yhteisössä olemassa olevia, tunnistettuja ja hyväksytyjä tai selvästi määriteltävissä olevia merkityksiä. Erityisesti symbolimerkityksiä voidaan tunnistaa myös kohteiden historiallisen analyysin kautta, kuten rakennuksen erityinen historiallinen edustavuus ilmiönsä esimerkkinä; kohteilla voi siis olla symboli- ja identiteettimerkityksiä historiallisen tapahtuman, yhdyskunnan rakentumisen ja muutoksen tai muun sellaisen seikan kannalta.

4.1 2. OULASKANKAAN SAIRAALA-ALUE

- o Sijainti: Kasarminmäki
- o Tyyppi: laitosympäristö
- o Ajoitus: 1864 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas
- o Alueen sisältämät kohteet:
 - 2a: Kunnansairaala
 - 2b: Oulaskankaan sairaala
 - 2c: Vanha parantola
 - 2d: Vanha yllilääkärin talo

Oulaskankaan sairaala sijaitsee Kasarminmäellä, Oulaisten taajaman itäpuolella. Alueella on ollut terveydenhoitotoimintaa vuodesta 1914, josta lähtien sairaala-alue on laajennettu kerroksittaisella rakentamisella mäntyisen kangasmetsän rinneeseen. Alueella ovat edustettuina 1900-luvun alun puurakentaminen, 1930-luvun kivirakentaminen sekä 1950- ja 1970-lukujen laitosrakentaminen.

Kuva 5. Oulaskankaan sairaala-alue ja kohteet

Kasarminmäellä sijaitsevalla Oulaskankaan sairaala-alueella on suuri merkitys Oulaisten ja koko maakunnan eteläisten osien terveydenhuollon historiassa. Sairaala-alue on kerroksellinen kokonaisuus, johon kuuluu useita eri-ikäisiä ja erityyppisiä, historiansa aikana sairaalakäytössä olleita rakennuksia. Niistä vanhin on Venäjän vallan aikana vuonna 1883 rakennettu reservikomppanian miehistörakennus, joka muutettiin sairaalakäyttöön tuberkuloosiparantolaksi vuonna 1914. Myöhemmin rakennus on ollut Oulaskankaan sairaalan toimistotiloina, kaupungin virastojen ja kansanopiston käytössä. Rakennuksessa on kansallisromanttisia yksityiskohtia. Vanhalla parantolalla on myös sotilashistoriallista merkitystä. Oulaskankaan sairaalan yllilääkärin talo valmistui vuonna 1938. Oulaskankaan kunnansairaalan ensimmäiset osat valmistuivat vuonna 1954. Rakennusta on laajennettu vuosina 1970, 1981 ja 1985.

4.1.1 2a Kunnansairaala

- o Kiinteistönumero: 563-8-5-1
- o Sijainti: Kasarminmäki, Reservikomppaniantkatu 14
- o Tyyppi: sairaanhoito ja sosiaalihuolto
- o Ajoitus: 1945 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 6. Kunnansairaala.

Oulaisten ja Vihannin kuntainliiton tarpeisiin vuonna 1953 rakennettu kunnansairaala. Rakennus on monisiipinen tyypillinen 1950-luvun kivinen laitospöytä. Rakennus on osa tiiviisti rakennettua Kasarminmäen sairaalarakennusten kokonaisuutta.

Rakennusta on myöhemmin laajennettu ja se toimii nykyään osana vanhainkoti Rantakartanoa. Vanhin, Reservikomppaniantkadulle avautuva osa rakennuksesta on laajennuksista huolimatta säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.1.2 2b Oulaskaankaan sairaala

- o Kiinteistönnumero: 563-8-3-12
- o Sijainti: Kasarminmäki, Reservikomppanienkatu 5
- o Tyyppi: sairaanhoito ja sosiaalihuolto
- o Ajoitus: 1945 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 7. Oulaskaankaan sairaala.

Oulaskaankaan sairaala on merkittävin yksittäinen kohde Kasarminmäen sairaala-alueella. Sairaalan ensimmäiset osat valmistuivat vuonna 1954. Uudisosa valmistui vuonna 1970, jonka jälkeen entisenä keuhkoparantolana toiminut Oulaskangas sai aluesairaalan statuksen. Viimeisimmät laajennukset valmistuivat vuonna 1985.

Ensimmäisen osan on suunnitellut Arkkitehtitoimisto Paatelan Jaakko Paatela. Rakennuksessa on havaittavissa selviä vaikutteita Alvar Aallon 1920- ja 30-luvun taitteessa suunnittelemasta Paimion parantolasta laajoine, potilaiden ilmakylpyhoitoja varten rakennettuine avoparvekkeineen. Avoparvekeosasto on sittemmin muutettu sisätilaosastoksi.

Ensimmäinen rakennusvaihe käsittää varsinaisen sairaalarakennuksen lisäksi myös lämpökeskuspesularakennuksen sekä kolme henkilökunnan asuinrakennusta.

1970-luvun taitteessa Oulaskangasta saneerattiin ja laajennettiin yhteensä 12 200 neliömetrillä. Tämänkin laajennuksen suunnittelijana toimi Jaakko Paatela. Laajennus käsitti uuden leikkaussalin, laboratorio- ja röntgenosaston sisältämän pohjois-siiven ja fysioterapia- ja synnytysosastot.

Kolmannen, vuonna 1981 käyttöön otetun laajennuksen on suunnitellut arkkitehti Unto Siikanen. Laajennus käsitti terveystakeskuksen avohoitoosaston, hammashoitola ja neuvolan.

Viimeisin, uudet vuodeosastot käsittänyt laajennus valmistui vuonna 1985.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.1.3 2c Vanha parantola

- o Kiinteistönnumero: 563-8-3-12
- o Sijainti: Kasarminmäki, Reservikomppaniantkatu 5
- o Tyyppi: sairaanhoito ja sosiaalihuolto
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 8. Vanha parantola.

Vanha parantola on osa Kasarminmäen tiheään rakennettua sairaalarakennusten kokonaisuutta, mutta sillä on myös sotilashistoriallista merkitystä.

Venäjän vallan aikana vuonna 1883 rakennettu reservikomppanian miehistörakennus, jonka urakoitsijana toimi kauppias Henrik Brander. Se muutettiin sairaalakäyttöön tuberkuloosiparantolaksi vuonna 1914. Vuonna 1934 rakennusta laajennettiin rakentamalla ns. naistvinkkeliä. 1960- ja 1970 -luvun tehdaskäytön jälkeen se peruskorjattiin vuonna 1986 Oulaskankaan sairaalan toimistotiloiksi. Sittemmin tiloissa on toiminut kaupungin virastoja sekä kansanopisto.

Satulakattoisessa parantolassa on kansallisromanttisia yksityiskohtia, kuten ikkunapuitteet ja kaareutuva räystäs pääsisäänkäynnin yläpuolella kaarevine ikkunoinneen. Se on leveärunkoinen vaakalaudoitettu hirsirakennus. Kohteesta on purettu 2000-luvulla kaksi asuinrakennusta.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.1.4 2d Vanha ylilääkärin talo

- o Kiinteistönnumero: 563-8-3-12
- o Sijainti: Kasarminmäki, Reservikomppaniantkatu 5
- o Tyyppi: asuinrakentaminen
- o Ajoitus: 1912 – 1944
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 9. Vanha ylilääkärin taloa.

Oulaskankaan sairaalan ylilääkäri Eljas Varilan (1886 – 1943) vuonna 1938 rakennuttama kivitalo Oulaskankaan sairaalaluodeella on osa Kasarminmäen sairaalarakennusten kokonaisuutta.

Talon on ylilääkärin toiveiden mukaan suunnitellut arkkitehti Toivo Löyskä. Asuintilojen lisäksi rakennus sisälsi alunperin tilat myös ylilääkärin yksityisvastaanotolle. Sittemmin talossa on toiminut päiväkotij ja nykyisin osa rakennuksesta toimii vuokra-asuntolina.

Arvotus ja suositukset

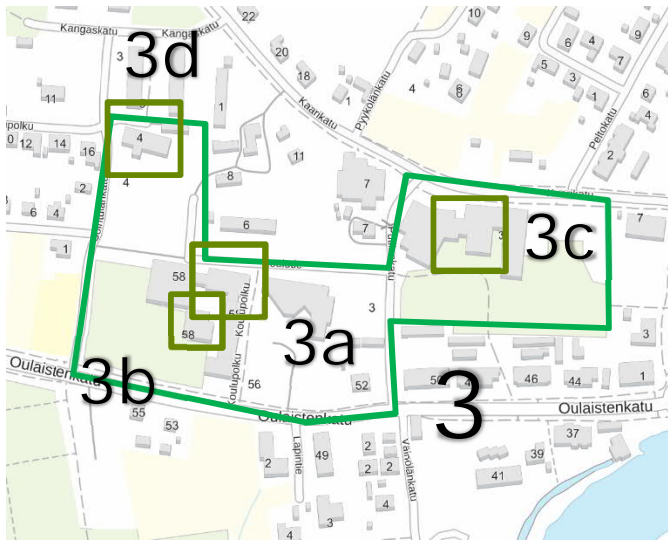
Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.2 3. OULAISTEN KOULUALUE

- o Sijainti: Oulaisten keskustaajama
- o Tyyppi: taajamaympäristö, opetus ja koulutus
- o Ajoitus: 1864 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas
- o Alueen sisältämät kohteet:
 - 3a: Oulaisten keskuskoulu
 - 3b: Oulaisten yhteiskoulun 1920-luvun koulutalo
 - 3c: Oulaisten yhteiskoulun 1930-luvun koulutalo (Juha Oksan talo)
 - 3d: Soihtula

Oulaisten koulualue on hieno ja edustava, eri-ikäisistä ja erityyillisistä koulurakennuksista muodostuva kerroksellinen ja arvokas kokonaisuus. Rakennukset ovat kukin laadukkaita esimerkkejä oman aikansa koulurakennuksista.

Kuva 10. Oulaskankaan sairaala-alue ja kohteet.

Alueella on arkkitehti Toivo Salervon yksityisen yhteiskoulun käyttöön 1928 suunnittelema klassistinen kaksikerroksinen puukoulu ja 1937 valmistunut sementtitiilinen yhteiskoulun toinen rakennus, jossa oli tarvittavat tilat 8-luokkaiselle yliopistoon johtavalle koululle. Rakennusta on sittemmin laajennettu kolme kertaa, vuosina 1955 – 56, 1962 – 63 ja 2005. Myös Lehtorina tunnettu asuinkerrostalo on rakennettu kirkonkylän koulun opettajia varten vuonna 1948. Arkkitehti K. Raution suunnittelema Oulaisten keskuskoulu on rakennettu vuosina 1953 – 54 aivan yhteiskoulun ensimmäisen koulutalon viereen. Keskuskoulun lisärakennukset ovat vuosilta 1978 ja 2007. Kokonaisuuteen kuuluu myös Raittiusseura Soihtun toimitalo vuodelta 1909.

Oulaisten yksityinen yhteiskoulu aloitti toimintansa kirkon läheisyydessä olevalle Opinahjonimiselle lohkotilalla, johon valmistui vuoden 1929 tammikuussa arkkitehti Toivo Salervon suunnittelema kaksikerroksinen koulurakennus. Samoihin aikoihin valmistui myös Salervon suunnittelema ulkorakennus, jota ei enää ole. Koulu toimi viisiluokkaisena oppilaitoksena, jonka oppimäärä oli sama kuin valtion keskikouluissa.

Toivo Salervo suunnitteli myös vuonna 1937 valmistuneen sementtitiilisen yhteiskoulun toisen rakennuksen, jossa oli tarvittavat tilat 8luokkaiselle yliopistoon johdettavalle koululle. Koulu edustaa klassismin ja funktionalismin murrosvaihetta. Tätä rakennusta on sittemmin laajennettu kolme kertaa, vuosina 1955 – 56, 1962 – 63 ja 2005. Koulu sijaitsee Kaarikadulla, lähellä entistä yhteiskoulua. Rakennus on nykyään alakoulun käytössä ja nimeltään Juho Oksan koulu. Koulun viereen rakennettiin vuonna 1948 Lehtorila niminen asuntola koulun opettajille.

Vuosina 1953 – 54 rakennettiin keskuskoulu aivan puukoulun viereen. Rakennuksen oli suunnitelleet arkkitehti K. Rautio ja insinöörit H. Häyrynen ja P. Koponen. Kivikoulun laajennus valmistui 2007. Lisärakennus valmistui vuonna 1978, jolloin keskustan ala-aste muutti tiloista pois ja tilalle tulivat yläaste ja lukio. Lisärakennuksessa on nykyään yläkoulun liikuntasali, keittiö ja ruokasali.

Oulaisten uuden lukion suunnitteli arkkitehtitoimisto O. Ylipahkala Oy, ja se valmistui vuonna 1996 yläkoulun ja Juho Oksan koulun väliin.

4.2.1 3a Oulaisten keskuskoulu

- o Kiinteistönnumero: 563-5-14-12
- o Sijainti: Oulaistenkatu 58
- o Tyyppi: opetus ja koulutus
- o Ajoitus: 1945 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 11. Oulaisten keskuskoulu.

Arkkitehti K. Raution suunnittelema Oulaisten keskuskoulu rakennettiin 1953 – 54 aivan yhteiskoulun ensimmäisen koulutalon viereen. Keskuskoulun lisärakennukset ovat vuosilta 1978 ja 2007.

Rakennus on peruskorjattu vuonna 2005. Korjauksen yhteydessä julkisivut on lisälämmöneristetty sekä ikkunat ja vesikate on uusittu.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistäväää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.2.2 3b Oulaisten yhteiskoulun 1920-luvun koulutalo

- o Kiinteistönumero: 563-5-14-12
- o Sijainti: Oulaistenkatu 58
- o Tyyppi: opetus ja koulutus
- o Ajoitus: 1945 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 12. Oulaisten yhteiskoulun 1920-luvun koulutalo.

Oulaisten yksityinen yhteiskoulu aloitti toimintansa 1927 Väinölän tiloissa. Oulaisten yhteiskoulun oma rakennus valmistui 1928. Entinen yhteiskoulun kaksikerroksisen klassistisen puurakennuksen on suunnitellut arkkitehti Toivo Salervo 1928. Koulun muutokset suunnitteli J. Karvonen 1932. Rakennuksen hillitystä klassismista kertovat ikkunajako, pilasterit, koristeaiheet, sisääntulopylväikkö sekä katon lyhtyrakennelma.

Rakennuksessa toimi 1978 – 96 lukio. Nykyään siinä on myös yläkoulun tiloja.

Vuonna 2015 rakennus on yläkoulun käytössä kielilinnana. Rakennus peruskorjattu, jolloin rakennuksen sisätilat on saneerattu ja vesikate maalattu 2004. Vuonna 2013 rakennuksen ikkunat on uusittu ja julkisivu maalattu.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H, T

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.2.3 3c Oulaisten yhteiskoulun 1930-luvun koulutalo (Juha Oksan talo)

- o Kiinteistönnumero: 563-1-15-8
- o Sijainti: Kaarikatu 3
- o Tyyppi: opetus ja koulutus
- o Ajoitus: 1918 – 1944
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 13. Oulaisten yhteiskoulun 1930-luvun koulutalo (Juha Oksan talo).

Oulaisissa aloitti yhteiskoulu toimintansa kirkon lähetyksillä olevalla Opinahjonimillä tontilla, mihin valmistui vuonna 1928 Toivo Salervon suunnittelema kaksikerroksinen koulutalo.

Talouselämyksen helpottaessa Oulaisten yhteiskoulun johtokunta alkoi puuhata koululle omia toimitiloja. Arkkitehti Toivo Salervon suunnittelema uusi Oulaisten yhteiskoulu voitiin ottaa käyttöön marraskuun 9. päivänä 1937. Kivikoulu on komea esimerkki 1920-luvun klassismin ja funktionalismin murrosvaiheen kouluarkkitehtuurista. Tämä Oulaisten yhteiskoulun toinen rakennus on osa Oulaisten koulualuealuekokonaisuutta.

Sementtitiilestä rakennettu talo sisälsi kahdeksan luokkahuonetta, luonnontiedonluokan, piirustus- ja laulusalin, yhdistetyn voimistelu- ja juhlasalin pukuhuonena näyttämöineen, opettajainhuoneen, tarpeelliset kokoelma- ja muut huoneet sekä vahvistimestarin asunnon.

Ensimmäinen laajennus valmistui 1955. Laajennuksessa otettiin käyttöön kuusi luokkahuonetta, tilat tekniselle työlle ja tekstiililyölle sekä isompi voimistelu- ja juhlasali. Seuraava laajennus tapahtui vuonna 1962, joka oli yliarkkitehti Toivo Hämmäläisen suunnittelema. Tämä ns. uusi puoli käsitti yhdeksän luokkahuonetta, keittöön, ruokasalin ja asuntotiloja.

Vanhin osa saneerattiin vuonna 1983 ja koko koulun ilmastointi muutettiin vuonna 2001.

Vuonna 1999 alkoi koulussa ilmetä sisäilmaongelmia. Tästä alkoi prosessi, jonka lopputuloksena oli uusi koulu. Oulaisten kaupungin valtuusto teki 24.4.2002 päätöksen koulun peruskorjauksesta ja laajennuksesta. Rakentaminen alkoi keväällä 2003. Pääsuunnittelijaksi valittiin Arkkitehtitoimisto Jorma Paloranta Oy Ylivieskasta ja pääurakoitsijaksi Rakennusliike Sorvoja Ky Oulaisista. Vuosina 2003 – 2004 tehdyn peruskorjauksen yhteydessä ikkunat, vesikate sekä julkisivu uusittiin.

Vanhoiden osien ulkomuoto on säilynyt lähes ennallaan sisätilojen koettua perusteellisen muodonmuutoksen.

Uudisosa otettiin käyttöön 1.8.2004 ja koko koulu oli valmis 13.12.2004. Kevätlukukausi 2005 aloitettiin uudessa koulussa koko väen voimin. Koulun vihkiäiset pidettiin 26.2.2005 ja koulu nimettiin Juho Oksan kouluksi.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.2.4 3d Soihtula

- o Kiinteistönnumero: 563-5-14-1
- o Sijainti: Soihtulankatu 4
- o Tyyppi: kulttuuri
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 14. Soihtula.

Soihtula on vuonna 1909 Raittiusseura Soihdun toimitaloksi rakennettu seurantalo, joka sai nykyisen muotonsa 1920-luvun alussa. Rakennus sijaitsee Toholan kaupunginosassa näkyvällä, parkkipaikan käsittävällä tontilla ja on osa Oulaisten koulualue aluekokonaisuutta.

Alkujaan rakennus toimi Raittiusseura Soihdun toimitiloina. 1905 perustetun raittiusseuran oman talon perustamiseksi vuosina 1906 ja 1908 järjestettyjen arpaisten tuotolla voitiin aloittaa talon rakentaminen. Tontti ostettiin talokas J. Jaakolalta ja hirret kruunun metsästä. Puutavara sahattiin ilmaiseksi Juséliuksen sahalla Lehtopäässä, josta ne vedettiin talkoilla työmaalle. 1893 perustetun Oulaisten Nuorisoseuran lähinnä toimitilojen puutteessa vuonna 1896 lakannut toiminta alkoi uudelleen Soihdun lahjoitettua Soihtulan seuran käyttöön.

Taloa on laajennettu useaan otteeseen. Ratamestari T. Holmströmin suunnitelmien mukaisesti tehty rakennuksen ilmeen täysin muuttanut rakennus- ja kunnostustyö saatiin valmiiksi 1923 ja Soihtula siirtyi seuran omistukseen 1927. 1980-luvulla rakennukseen valmistui kahvio, WC:t ja talonmiehen asunto.

Soihtulassa on havaittavissa sekä kansallisromanttisia, että klassistisia pyrkimyksiä. Hienoina yksityiskohtina rakennuksessa ovat kaksi sisäänkäyntiä reunustavaa lipputangollista tornia. Keltaiseksi maalatussa, porakiviperustaisessa hirsirakennuksessa on lautavuoraus ja peltipäällysteinen satulakatto

Arvotus ja suositukset

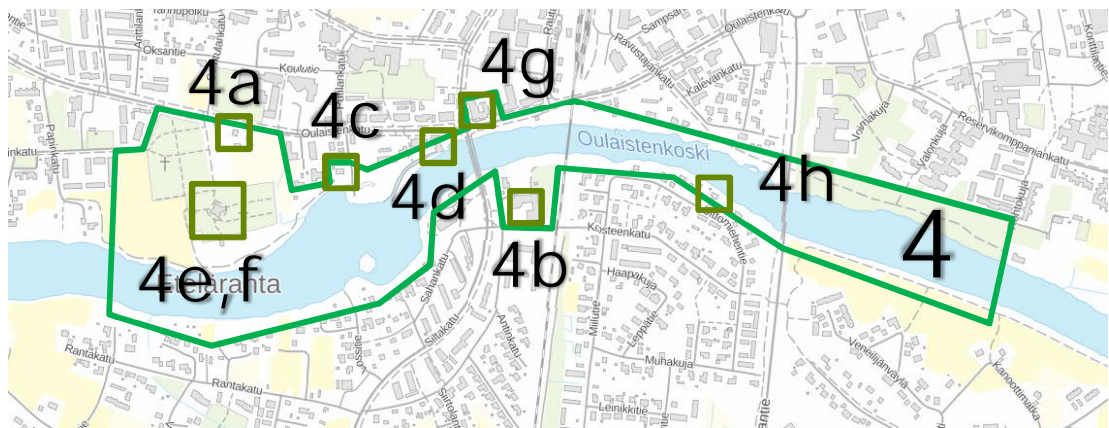
Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H, T

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.3 4. OULAISTENKOSKEN RANNAT

- o Sijainti: Oulaisten keskustaajama
- o Tyyppi: kylä- ja jokiympäristö
- o Ajoitus: 1722 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas
- o Alueen sisältämät kohteet:
 - 4a Entinen Kajaani Oy:n konttori- ja asuinrakennus, Häivän talo (Koivula)
 - 4b Kauppaoppilaitos
 - 4c Laikari
 - 4d Maunulan mylly ja pato
 - 4e Oulaisten kirkko ja kellotapuli
 - 4f Oulaisten kirkkopuisto
 - 4g SOK:n keskusmyymälä
 - 4h Suvanto

Kuva 15. Oulaistenkosken rannat.

Pyhäjoen Oulaistenkoski ja ranta-alueet ovat kerroksellinen ja arvokas kokonaisuus. Alueella yhdistyvät jokimaisema ja taajaman rakennettu ympäristö. Kulttuuriympäristössä näkyy merkkejä Oulaisten pitkästä historiasta kirkonkylänä, taajamana ja kaupunkina. Maamerkkirakennuksina rantamaisemassa erottuvat kirkko ja tapuli sekä Maunulan mylly.

Pyhäjoki ja Oulaistenkosken rantamaisemat ovat Oulaisten kaupungin tärkein käyntikortti kaupunkiin saapuville ja ohikulkijoille. Jokimaisema hahmottuu taajaman keskustan aluejulkisivuna. Joen yli kaupungin keskustaan kulkevalta sillalta avautuu näkymiä joelle ja jokirannoille.

Jokivarressa sijaitsevista rakennuksista vanhimmat, kirkko ja tapuli, on rakennettu 1700-luvun lopulla. Kirkko rakennettiin seurakunnan ensimmäisen kirkon paikalle vuonna 1753 ja kellotapuli vuonna 1758. Kirkkorakennusta on uudistettu ja muodostettu vuosina 1882 ja 1930. Viimeisimmät korjaukset on tehty vuonna 2003. Kirkon ympärillä jokivarressa sijaitsevat kirkkopuisto ja hautausmaa.

Joen varrella sijaitseva Maunulan mylly ja siihen liittyvät patorakennelmat on rakennettu vuonna 1905. Laikari, tyyliltään klassismia edustava reservikasarmin aliupseerirakennus siirrettiin nykyiselle paikalleen jokivarteen vuonna 1930. Rakennus liittyy Väinölän alueen väljään, harvenevaan vanhojen rakennusten kokonaisuuteen.

Tyyliltään funktionalismia edustavat Häivän talo ja SOK:n vanha liiketalo sijaitsevat keskeisillä ja näkyvillä paikoilla Oulaistenkadun varrella. Häivän talo (Koivula) on vuonna 1938 valmistunut puhdaspiirteinen funktionalistinen asuinrakennus. Vuonna 1937 rakennettu SOK:n vanha liiketalo (Bergströmin kiinteistö) on kaksikerroksinen liikerakennus, joka sijaitsee Oulaisten vilkkaimmalla paikalla Oulaistenkadun ja Asemakadun risteyksessä Oulaistenkosken rannalla. Rakennus on yksi keskustan leimaa-antavimmista kohteista.

Kauppaoppilaitos sijaitsee näkyvällä paikalla joen yli johtavan sillan kupeessa. Rakennuksen ensimmäinen osa valmistui vuonna 1968. Rakennuksen pääsuunnittelija on arkkitehti Risto Jämsä. Rakennusta on laajennettu kahteen otteeseen vuosina 1980 ja 1987.

Suvanto, suuri ja koristeellinen asuinrakennus Oulaistenkosken etelärannalla, on siirretty nykyiselle paikalleen 1900-luvun alussa. Rakennus erottuu maamerkinä nykyaikaisella omakotitaloalueella.

Historia:

Oulaisten kirkonkylä on rakentunut Pyhäjoen varrelle. Alueelle syntyi vakinaista asutusta 1600-luvun alussa. Oulaisten ensimmäinen kirkko valmistui 1600-luvun lopulla. Oulaisten kirkonkylän merkitystä vahvisti Pohjanmaan radan valmistuminen vuonna 1886. Rautatie linjattiin kulkemaan Oulaisten kirkonkylän kautta ja Oulaisiin rakennettiin rautatieasema.

Oulaisten hyvä liikennesijainti vaikutti huomattavasti taajaman kehittymiseen 1900-luvun mittaan. Oulaisista kasvoi vähitellen Pyhäjokilaakson keskus. Kirkonkylään perustettiin useita suuria kauppaliikkeitä ja vähitellen syntyi myös teollisuutta, etenkin sahateollisuutta. Kirkonkylä muodostettiin taajaväkiseksi yhdyskunnaksi vuonna 1925. Oulaisten kauppala perutettiin vuonna 1967. Kaupungin oikeudet Oulainen sai vuonna 1977. Oulainen on ollut myös merkittävä koulupaikkakunta jo 1960-luvulta saakka.

4.3.1 4a Entinen Kajaani Oy:n konttori- ja asuinrakennus, Häivän talo (Koivula)

- o Kiinteistönumero: 563-402-3-451
- o Sijainti: Oulaistenkatu 55
- o Tyyppi: asuinrakentaminen
- o Ajoitus: 1930-luku
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 16. Entinen Kajaani Oy:n konttori- ja asuinrakennus, Häivän talo (Koivula).

Häivän talo on poikkeuksellinen, funktionalismia edustava rakennus Oulaisten keskustassa. Asuinrakennuksen ylin kerros on puolikas, lyhyiden sivujen seinien profiili on porrastettu. Katolla on terassi. Taloon on kaksi sisäänkäyntiä: pääjulkisivussa ja pihatien puolella. Tielle näkyvät julkisivut on rapattu, ja näissä julkisivuissa olevat ikkunat ovat vanhat. Etelän puoleinen takajulkisivu on levytetty. Takana olevat ikkunat on vaihdettu. Piharakennus on lautaverhottu, ja siinä on sauna, autotalli ja varasto. Talossa on keittiö, ruokailuhuone, olohuone, viisi makuuhuonetta ja kellari.

historia:

Vehnämyllyn omistaja Hugo Koivu rakennutti talon konttoriksi ja asuinrakennukseksi perheelleen 1938. Suunnitelmat teki hollantilainen arkkitehti. Talo on toiminut välillä Kajaani Oy:n toimistoja asuinrakennuksena, mutta on palautunut yksityisomistukseen. Rakennus on ollut 50-luvusta asti yksityiskotina.

Revonlahdella syntynyt ja Kalajokilaaksossa pitkän liikemiesuran muun muassa saha-, mylly- ja sähkölaitosalalla tehnyt Hugo Koivu muutti 1930-luvun lopulla Oulaisiin. Liiketoimet jatkuivat Oulaisissa, missä Koivulla oli pesula sekä pilke- ja kesutehdas. Hän rakennutti kirkon naapuriin ulkoasullaan mielipiteitä vahvasti jakaneen funkkistalon. Lähes täysin paikkakunnan muusta rakennuskannasta poikennut talo sopi sinällään oman tien kulkijana tunnetun Hugo Koivun tyyliin. Eräänä innoituksen antajana saattoi olla vuonna 1937 valmistunut Oulaisten Osuuskaupan uusi toimitalo, nykyinen Bergströmin kiinteistö. Hugo Koivun talon, jota on kutsuttu

myös Koivulaksi, piirustusten laatijaksi on mainittu hollantilainen arkkitehti. Suunnittelijan nimi ei ole valitettavasti tiedossa. Funkkiskiinteistö siirtyi Hugo Koivulta konttori- ja asuinrakennukseksi puunjalostusalalla monimuotoisesti toimineelle Kaajaani Oy:lle sekä yhtiöltä edelleen yksityiskodiksi Häivän perheelle. (Kornet 2014)

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H, T

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.3.2 4b Kauppaoppilaitos

- o Kiinteistönnumero: 563-3-1-4
- o Sijainti: Siltakatu 1
- o Tyyppi: opetus ja koulutus
- o Ajoitus: 1945 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 17. Kauppaoppilaitos.

Rakennus sijaitsee Pyhäjoen etelärannalla Oulaistenkosken varrella ja on osa Oulaistenkosken rantamaisemaa. Kauppaoppilaitoksen ensimmäinen osa valmistui 1968. Rakennuksen pääsuunnittelija on arkkitehti Risto Jämsä.

Rakennusta on laajennettu kahteen otteeseen: vuonna 1980 ja 1987, jolloin valmistuivat uusi ruokala sekä liikunta ja konserttitila Merkuriussali.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.3.3 4c Laikari

- o Kiinteistönnumero: 563-402-3-172
- o Sijainti: Väinölänkatu 4
- o Tyyppi: asuinrakentaminen
- o Ajoitus: 1945 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 18. Laikari (kuvalähde: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015).

Klassistisia piirteitä omaava talo on alkuperältään reservikasarmin aliupseerirakennus Kasarminmäeltä. Nykyiselle paikalleen se siirrettiin 1930-luvulla.

Kohde liittyy Väinölän alueen väljään, harvenevaan vanhojen rakennusten kokonaisuuteen. Alkuperältään tiettynä aikana Oulaisten elämään leimaa antaneeseen reservikompaniaan kuulunut klassistinen aliupseerirakennus.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.3.4 4d Maunulan mylly ja pato

- o Kiinteistönnumero: 563-1-16-3
- o Sijainti: Oulaistenkatu 37
- o Tyyppi: teollisuus
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 19. Maunulan mylly ja pato.

Maunulan mylly sijaitsee keskeisellä paikalla Oulaisten keskustassa Oulaistenkosken pohjoisrannalla ja se on osa Oulaistenkosken rannat -aluekokonaisuutta. Myllyrakennus on yksi Oulaisten kaupungin maamerkeistä. Se on maisemallisesti tärkeä osa kaupungin keskustaa.

Mylly on vuoden 1905 kevättulvan jälkeen uudelleen rakennettu kaksikerroksinen hirsirakennus, jossa on ollut mylly ja sähkövoimala sekä pääosin betonista valettu pato- ja kanavarakenne. Kanavarakennelmat ovat vielä osittain näkyvissä.

Mylly rakennettiin Pyhäjoen varteen Oulaistenkosken partaalle vuonna 1890 Väinölään kartanon myllyksi, mutta jo muutaman vuoden kuluttua se myytiin yksityisille kartanon omistajanvaihdoksen myötä.

Keväällä 1905 Pyhäjoessa oli valtava tulva, joka vei myllyn mennessään, mutta se rakennettiin uudestaan täysin samalle paikalle samana vuonna. Tässä vaiheessa myllyn yhteyteen tehtiin myös sähkövoiman jakelumahdollisuus, ja seuraavat neljäkymmentä vuotta rakennuksesta jaettiin sähköä koko Oulaisten keskustaan.

Esim. vuonna 1940 laitoksen kehittämän sähköenergian määräksi ilmoitettiin 89 000 kWh:a. Maunulan mylly onkin Pyhäjokivarren vanhin sähkövoimalaitos. Sähkön jakelu lopetettiin kokonaan 1960-luvun puolivälissä, mutta myllytoimintaa jatkettiin aina 1970 – 1980 -lukujen vaihteeseen saakka.

Maunulan myllyn julkisivu maalattiin 2011, myllyvälppä ja lattia korjattiin 2014.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H, M

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.3.5 4e Oulaisten kirkko ja kellotapuli

- o Kiinteistönnumero: 563-402-188-1
- o Sijainti: Oulaistenkatu 55
- o Tyyppi: uskonnon harjoittaminen
- o Ajoitus: 1722 – 1808
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 20. Oulaisten kirkko ja kellotapuli.

Vuonna 1753 Matti Hongan johdolla rakennettu puinen ristikirkko, jonka sakaroiden päätteet on viistetty ja jota kattaa korkea särmikäs aumakatto. Ristikeskuksessa on tornimainen kattoratsastaja. Kirkkoa uusittiin ja sakaristo rakennettiin v. 1882 (F. W. Lüchou), uusgoottilaiseen henkeen tehtyä korjausta on muutettu yksinkertaistaen julkisivuja alkuperäisen kaltaisiksi ja uusimalla sisäkatto puuholviksi v. 1930 (Rafael Blomstedt). Erik Westzynthius nuoremman seinämaalaukset (v. 1779 – 1782) on myös korjattu. Pohjalaistyylisen kolminivelisen tapulin on rakentanut Matti Jylkkä 1758.

Kirkkoa ja tapulia ympäröi vanha hautausmaa ja puisto. Kirkolle johtaa kuja, jota reunustaa koivut ja kuuset. Kirkon takana on tapuli ja sen takana entinen ruumishuone, joka on nykyisin kappeli. Kirkon ja joen välissä on varastoja huoltorakennus. Hautausmaa sijaitsee Pyhäjoen rantatöyräällä.

historia:

Oulaisten kirkko on alueensa vanhin kirkko. Se rakennettiin vuonna 1753 ensimmäisen kirkon paikalle, joka ehti palvella 70 vuotta. Kirkon rakentamista johti kokkolalainen rakennusmestari Matti Honka, Pohjanmaan johtava rakennusmestari 1700-luvunlopusta. F.W. Lüchoun johdolla vuonna 1882 kirkkoa uusittiin, se sai uusgoottilaisia tyylipiirteitä ja sakaristo rakennettiin. Julkisivuja yksinkertaistettiin alkuperäisen kaltaisiksi vuonna 1930, myös sisäkatto tehtiin puuholviksi. Tuolloin rakentamista johti Rafael Blomstedt.

Kellotapulin rakensi vuonna 1758 kalajokinen rakennusmestari Matti Jylkkä. Alun perin kirkon sisäänkäynti oli joen puolelta, ja kun erillinen tapuli valmistui joen puolelle, käynti kirkkoon tapahtui tapulin kautta. Kirkko ja tapuli on restauroitu 2003.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: Ht, R, H, S, T, I

Kirkkolain nojalla suojeltu.

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.3.6 4f Oulaisten kirkkopuisto

- o Kiinteistönnumero: 563-402-188-1
- o Sijainti: Oulaistenkatu 55
- o Tyyppi: hautausmaa
- o Ajoitus: 1722 – 1808
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 21. Oulaisten kirkkopuisto.

Oulaisten kirkko sijaitsee kaupungin keskustan palvelukeskittymän tuntumassa. Kirkko ja tapuli on rakennettu Pyhäjoen rannalle ja lähistöllä on peltoviljelmää, niittyä sekä taajama-asutusta. Kirkkopuiston ja joen välissä on pieni lehtipuuvaltainen metsikkö.

Sommitelman keskeiset piirteet:

Sommitelmassa keskeisessä roolissa on kirkko, joka on kirkkoalueen kulmassa parkkipaikan edessä. Avoin parkkipaikka ja peltoaukea avaa kirkon näkyvyyttä. Kulkuvälien pääakseli muodostuu kirkon parkkipaikan vieressä kulkevasta kevyenliikenteenväylästä, joka johtaa suoraan kirkon pääsisäänkäyntiin. Akselin linjassa ovat kirkkorakennuksen jälkeen tapuli, ja puiston reunalla oleva ruumishuone tapulin takana. Vain kirkon ja tapulin ympärillä on leveämmät ja kaarevat käytävät. Kirkon ja tapulin sivussa pellon reunalla on hautausmaan huoltorakennus. Kirkon ja tapulin seunustoiden linjassa ovat poikittaiset käytävät hautausmaalla, joka luo suorakaiteen ja vinoneliön muotoisia kortteleita käytävien väliin. Kulkuväylien suunnat noudattavat lähistöllä olevien teiden suuntaa. Hautausmaan parkkipaikan viereisessä osassa, joka on ilmeisesti hautausmaan uutta osaa, on käytetty myös vinoja linjoja mukailemaan Oulaistenkadun muodostamaa suuntaa. Sankarihautausmaa sijaitsee kirkon pääsisäänkäynnin edessä olevan kulkuväylän vieressä. Siinä on myös käytetty selkeää korttelimaista rakennetta. Haudat muodostavat suorakaiteen muotoisia alueita, joiden välissä kulkevat pienet käytävät. Sankarihautausmaan ja parkkipaikan välissä on pieni syväne Suomen itsenäisyyden muistomerkin varten ja sen edessä on nurmialue.

Muistomerkit:

- Sankarihautausmaan muistomerkki, joka on sankarihautausmaan ja parkkipaikan välissä. Muistomerkkiin liittyy nurmikenttä, joka on rajattu vanhoilla matalilla talojen pohjakiviä muistuttavilla kivelementeillä. Kivet ovat jo hieman kallellaan. Patsaan edessä on liuskekiveystä, joka on ajan saatossa nurmettunut. Patsaan edessä on luonnonkivinen matala porras rakenne, joka on koristeellisessa kaarevassa muodossa. Nurmialueesta johtaa sankarihautausmaan käytävien kohdalla vanhat porrasaskelmat sankarihautausmaalle. Tällä hetkellä ne ovat jo hieman kallellaan. Portaiden välisissä nurmi-alueissa on kahdessa kohdassa perennaistutuksia.
- Karjalaan jääneitten vainajien muistopatsas sankarihautausmaata vastapäätä kirkon pääkäyntiin johtavan kujan varrella.
- Muualla haudattujen muistomerkki, Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkin vieressä.
- Yksimielisyyden kivi parkkipaikan laidalla.
- Sankarihautausmaalla oleva suurempi hautakivi – sodassa merkittävien henkilöiden muistolle.
- Uurnahauta kirkkoväärtinkadun vieressä.
- Vanhat hautapaikat aivan kirkon vieressä, jonne on haudattu entisiä kirkkoherroja.

Rakennukset:

- Kirkko
- Tapuli
- Ruumishuone
- Huoltorakennus
- Vanha kirkkovenevaja Pyhäjoen rannalla kirkkoalueesta vähän sivummalla

Rakenteet:

- Sankarimuistomerkkialueen kivirakenteet, jotka rajaavat alueen suorakaitteen muotoiseksi.
- Kirkkomaan maastossa oleviin n. 50 cm korkeampiin tasanteisiin johtavat vanhat pienet ja kapeat luonnonkiviset portaat.
- Huoltorakennuksen eteen on luonnonkivistä rakennettu tukimuuri, ja sen keskeltä kirkkoon johtavaan kujaan on tehty luonnonkivillä reunustettu syvennys.
- Huoltorakennuksen vieressä on uusi ja pintakäsitelty hevospuomi hevosrekeä varten. Puomissa on renkaat hevosen riimuja varten.
- Hautausmaalla olevat käytävät ovat piensorakäytäviä. Ne ovat joissain kohdin nurmettuneet ja niiden reunat ovat hieman epätasaiset.

Kasvillisuus:

Hautausmaa-aluetta rajaa pääosin leikattu n. 2 m korkea leikattu kuusi-aita. Kuusi-aita estää lähistöllä olevien taajama-asutusalueiden näkyvyyden. Kuusi-aitaa ei ole käytetty peltoaukean reunalla, joen puoleisella tontinrajalla eikä hautausmaan vanhan osan itäreunalla. Oulaistenkadun puolella kuusi-aita on keskeltä aika huonokun-

toista. Parkkipaikalla on pienen matkan verran sankarihauta – muistomerkin vieressä kuusiaitaa, muuten parkkipaikan sivulla kasvaa linjassa suuria koivuja. Parkkipaikan keskellä on pensasistutuksia ja kirkolle johtavan jalkakäytävällä on puukujanne, jonka parkkipaikanpuoleisella reunalla kasvaa kookkaita koivuja ja hautausmaanpuoleisella seassa on myös kuusia. Puut ovat pääosin lehtipuita, mutta seassa on paljon myös kookkaita havupuita ja ne reunustavat enimmäkseen käytäviä ja ovat hautausmaan uudemmallalla osalla selkeissä linjoissa. Sankarihautausmaata rajaa leikattu orapihlaja-aita ja sitä on käytetty myös sankarihautausmaan käytävien väleissä. Varjoisimmat kohdat ovat hautausmaan uudemmallalla osalla, jossa puut ovat kasvuvaiheeltaan parhaimmillaan ja suhteellisen kookkaita. Ne kasvavat myös tiheämmin kuin muualla puistossa. Kirkon ympärillä vanhoja puita on poistettu ja puut ovat pääosin matalakasvuisempia ja nuorempia. Muutamia todella suuria ja vanhoja koivuja ja siperianlehtikuusia kasvaa kirkon läheisyydessä. Puistossa on metsälehmäksiä, puistolehmäksiä, koivua, pihlajaa, muutama tuomi, vaahteraa sekä vastaistutettuja tammia ja vuorijalavia. Havupuista kasvaa siperianpihtaa, siperianlehtikuusta, metsäkuusta, muutama mänty ja sembramäntyriivi sankarihautausmaalla. Yksittäisiä pensaita on vähemmän, mutta niitä on muutama käytävien reunoilla tai hautariveissä sekä tontin reunoilla. Hautausmaan uudemmassa osassa on leikattuja orapihlaja-aidanteita hautojen väleissä. Leikattua orapihlaja-aitaa on myös sankarihautausmaalla sekä yksittäiset pyöreään muotoon leikatut orapihlajat linjassa hautausmaan uudemmassa osassa. Muita pensaita ovat pihasyreeni, unkarinsyreeni, joka oli paikoitellen vanhaa ja kookasta, viitapihlaja-angervoa ja muita angervoja, jota oli myös istutettu parkkipaikalla olevan patsaan eteen. Perennaistutuksia oli vain sankarihautausmaalle menevien portaiden väleissä ja parkkipaikalla olevan patsaan edessä.

Kohteen yleisvaikutelma, kunto ja mahdolliset häiriötekijät:

Oulaisten kirkkomaa vaikuttaa puuvaltaiselta puistolta, jossa on sekä varjoisia että valoisia osia. Valoisimmat osat ovat kirkon läheisyydessä olevalla hautausmaalla. Varjoisimmat osat johtuvat puiden ollessa suurempia ja istutettu tiheämmin. Vaikka puut ovat selkeissä linjoissa, ovat ne kuitenkin poikittain kulkuväyliin nähden ja istutettu vaihtelevin välein linjoissa, joten vaikutelma ei ole niin järjestelmällinen kuin voisi olettaa. Puusto on pääosin hyväkuntoisia. Huonokuntoisia ja vanhimpia on poistettu. Kirkkopuisto vaikuttaa valoisammalta kirkon ympärillä, joka lisää kirkon näkyvyyttä kaupunkialueella. Kirkkopuiston käytävät ovat joistakin kohdin vähän nurmeltuneet. Kuusaidat kaupunginkatujen reunoilla ja laaja pitkänmallinen parkkipaikka kirkon edessä sulkee puiston omaksi tilakseen kaupunkikuvassa. Hautausmaan uudella osalla kaupunkilaiset saattavat käyttää hautausmaan käytäviä oikopolkuina kuusaidassa kulkuväylien kohdalla olevien aukkojen kautta.

Historia:

Oulaisten kirkko on rakennettu vuonna 1753 ja kellotapuli vuonna 1758. Hautausmaa ja sankarihaudat ovat kirkon ympärillä. Oulaisissa hautausmaa on jo alkuaikoina sijainnut aivan kirkon vieressä. Tuolloin ei vielä käytetty hautaamista. Kirkossa ei ollut käytössä hautaholvia eikä tilaa perhehautoille. Niiden tilalta käytettiin puisia hautarakennuksia. Vuonna 1854 suurin osa niistä purettiin huonokuntoisuuden vuoksi. Arkut niiden sisältä laskettiin kellarintapaisiin hautoihin. Kellarin täytyessä ja arkujen lahotessa, jätteet nostettiin pois ja lahoimmat poltettiin ja vainajien luut haudattiin. Tavasta on luovuttu vasta 1870 – luvulla.

Kirkkomaa on ollut alankoa ja sinne aiheutti ongelmia lähellä tulviva Pyhäjoki, koska hautoja ei voinut kaivaa riittävän syviksi ilman täytemaata. Kirkkotarha oli vuonna 1833 0.12 hehtaaria ja vuoteen 1887 saakka se oli laajentunut pinta-alaltaan n.40 aarin kokoiseksi. 1800 – luvun puolivälissä alue rajattiin kiviaidalla ja maata korotettiin. Vuonna 1854 kirkko päätti, että seurakuntalaiset tuovat kukin

maata hautausmaalle. Tätä toimea seurakunnat ovat käyttäneet veden vaivaamille ja alaville jokiranta-alueille. Hautausmaa on ollut pääosin muualta tuotua täyte-
maata. Noihin aikoihin käynti kirkkoon tapahtui kellotapulien kautta, koska ihmiset
kulkivat paljon veneillä. Hautausmaata laajennettiin v. 1908 itäänpäin 78 aarilla ja
se reunustettiin kiviaidalla. Vuonna 1947 hautausmaata laajennettiin edelleen.
Tuolloin sitä vihittiin käyttöön n. 2,05 ha. Tälle uudelle hautausmaalle on laatinut
kartan ja käyttösuunnitelman Ilmari Wirkkala. Alueelle on rakennettu tehokas sa-
laoitus, joka on saanut aikaan, ettei siellä ole syntynyt vesihaittoja. Kirkkokujan
koivut ja kuuset sekä vanhan hautausmaan puuistutukset ovat istuttaneet alkoi-
naan rippikoulupojat.

Ensimmäinen vuoden 1918 sankarivainajien muistomerkki on paljastettu v. 1921.
Talvisodan sytyttyä kirkkovaltuusto luovutti ilmaiset hautasijat sankarivainajille,
joissa oli 1950 – luvun alkuun saakka vaatimattomat valkoiset ja puiset ristit. Niiden
tilalle vaihdettiin ristin muotoiset kivet, joissa on käytetty harmaata graniittia. San-
karihautoja on 207. Talvi- ja jatkosodan kaatuneiden muistomerkki on paljastettu
kirkon 200 – vuotisjuhlien yhteydessä vuonna 1953. Teos on Oskari Jauhaisen to-
teuttama ja sen nimi on ´Rauhaan´. Se on punarakeisesta graniittikivestä koostuva
monumentti, joka on 4 m leveä, 3 m korkea ja paksuus on 1,4 m.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: M

Kirkkolain nojalla suojeltu.

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei
saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimen-
piteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antami-
seen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää
peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennus-
tavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten,
että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

4.3.7 4g SOK:n keskusmyymälä

- o Kiinteistönnumero: 563-1-1-10
- o Sijainti: Oulaistenkatu 40
- o Tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
- o Ajoitus: 1918 – 1944
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 22. SOK:n keskusmyymälä.

Vuonna 1937 rakennettu funktionalistinen, kaksikerroksinen liikerakennus sijaitsee Oulaisten vilkkaimmalla paikalla, oulaistenkadun ja asemakadun risteyksessä Oulaistenkosken rannalla. Rakennus on yksi keskustan leimaa-antavimmista kohteista.

Alun perin rakennus oli SOK:n Oulaisten keskusmyymälänä. Sittemmin rakennuksessa on harjoitettu monipuolista liiketoimintaa. Vuonna 2003 rakennuksen asemakadunpuoleista päätyä on lyhennetty torin pienentämisen yhteydessä.

SOK:n keskusmyymälän ikkunat on uusittu 2001, julkisivu lisälämmöneristetty 2007 ja vesikate uusittu 2013.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H, T

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistäväää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.3.8 4h Suvanto

- o Kiinteistönnumero: 563-4-3-4
- o Sijainti: Oulaistenkatu 58
- o Tyyppi: asuinrakentaminen
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 23. Suvanto.

Suuri, koristeellinen asuinrakennus Oulaistenkosken etelärannalla, joka erottuu kauniisti modernista omakotitaloalueesta. Talon on luultavasti siirräntänyt paikalle porilainen teollisuuspohatta Fritz Arthur Jusélius vuonna 1903.

Kohde on kaksikerroksinen vaaleanvihreä vaakalaudoitettu asuinrakennus, jonka kaksikerroksinen kuusikulmainen kuisti on erikoisen kaunis valkeine pitsimäisine ikkunoineen. Kauniina yksityiskohtana on myös rakennuksen itäpäädyssä sijaitseva pienempi kuistillinen sisäänkäynti.

Rakennuksen ikkunat on uusittu, mutta ne on tehty alkuperäisiä vastaaviksi. Rakennuksessa on. Rakennuksen perusta on porakiveä lukuun ottamatta kuistia, jonka perustus on betonivalua.

Arvotus ja suositukset

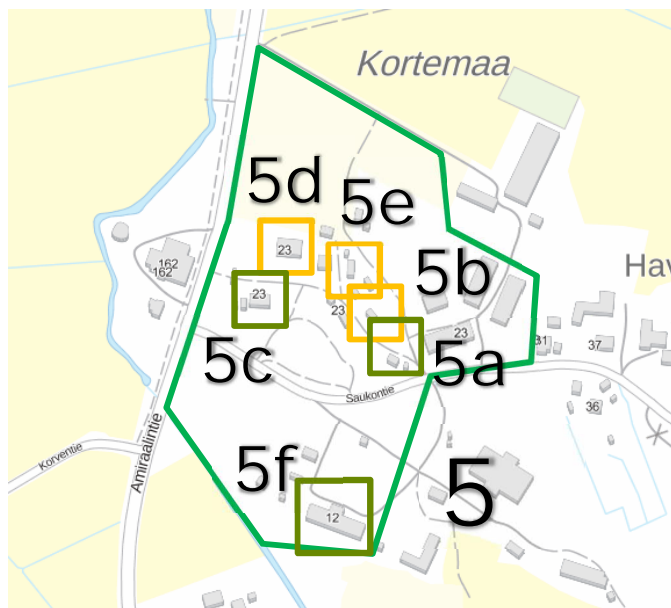
Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H, T

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.4 TÖRMÄHOVI JA TÖRMÄPERÄN PERINNEKESKUS

- o Sijainti: Oulainen
- o Tyyppi: vapaa-ajan ympäristö
- o Ajoitus: 1864 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas
- o Alueen sisältämät kohteet:
 - 5a: Kahvipaviljonki (maakunnallinen)
 - 5b. Koskelan talo (paikallinen)
 - 5c. Kotiseutumuseo (maakunnallinen)
 - 5d. Käpylän koulu (paikallinen)
 - 5e. Nurmen talon navetta (paikallinen)
 - 5f. Törmähovi (maakunnallinen)
- Oulaisten keskuskoulu
- 3b: Oulaisten yhteiskoulun 1920-luvun koulutalo
- 3c: Oulaisten yhteiskoulun 1930-luvun koulutalo (Juha Oksan talo)
- 3d: Soihtula

Törmäperälle, historiallisen Törmähovin välittömässä läheisyydessä sijaitsevalle mäntykankaalle on syntynyt 1990- ja 2000-lukujen aikana perinnekeskus, joka liittyy Weteraanimoottorikerho Wanha Woima ry:n toimintaan.

Keskukseen on rakennettu halleja, joissa säilytetään vanhoja koneita ja ajoneuvoja. Leimaantavimpia keskuksessa ovat kuitenkin lukuisat alueelle Oulaisista ja lähiseuduilta 1990-luvulta alkaen siirretyt rakennushistoriallisesti merkittävät kohteet.

Kuva 24. Törmähovi ja Törmäperän perinnekeskus.

4.4.1 5a: Kahvipaviljonki

- o Kiinteistönnumero: 563-402-19-29
- o Sijainti: Saukontie 23
- o Tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 25. Kahvilapaviljonki (kuvalähde: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015).

Pagodimaisen kahvipaviljongin julkisivujäsentelyssä on vaikutteita uusrenessanssista, jota suosittiin etenkin rautatierakennuksissa (Oulaisten rautatieasema oli valmistunut 1884 – 86). Julkisivu on jaettu kolmeen, vaakalaudoitettuun kenttään; alimpana on vesilistaan päättyvä rintapaneeli, jossa on pyramidin muotoiset peilit, seuravana ikkunoita jäljittelevien (osa lasi-ikkunoita), ylhäältä viistottujen kehysten rajaamien aukkojen rytmittävä seinäpinta ja ylimpänä aukkojen yläpuolelle sijoitetut listoituksin muodostetut suorakaiteiset paneelikentät.

Kukin julkisivu on jaettu kolmeen vaatimattomasti koristetuin nurkka- ja seinäpilasterein. Rakennukseen kuljetaan yhden sivun keskellä olevasta kuusipeilisestä ovesta ja yhden sivun keskiosa on varustettu pienellä myyntitiskillä ja luukulla. Palahuopakatteella katetun katon reunaa kiertää sahalaitakoriste ja sen huipulla on puinen spiira. Sisältä koppi on saneerattu 1980-luvulla

Perinnekeskukseen siirretty rakennus on toiminut alkuaan Oulaisten reservikompanian alueella kahvilapaviljonkina. Vuonna 1901 Oulaisten keskustaan siirretty paviljonkirakennus tunnettiin Komun koppina, jossa Yrjö Iisak Hakala myi mm. miesten valmisvaatteita, noin vuoteen 1957 – 58 saakka (paviljongissa on toiminut myös osto- ja myyntiliike sekä parturi).

Tämän jälkeen kopilla piti kioskia Tauno Savallampi, ja sittemmin poikansa, jonka aikana Komun koppi muuttui Pertsan kioskiksi. Alun perin sillan kupeeseen kasarmita tuotu rakennus siirrettiin pois kevyen liikenteen tieltä tänä päivänä keskustassa olevan kioskin viereen. Toiseksi viimeisen, vaaleanpunervan ja valkoisen värikyksen kioski sai 1980-luvulla. Käytöstä jäänyt kioski siirrettiin perinnekeskukseen kesällä 2002 ja maalattiin uusilla sävyillä kesällä 2003.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.4.2 5b. Koskelan talo

- o Kiinteistönnumero: 563-402-19-29
- o Sijainti: Saukontie 23
- o Tyyppi: asuinrakentaminen
- o Ajoitus: 1945 – 1974
- o Arvottaminen: paikallisesti arvokas

Kuva 26. Koskelan talo (kuvalähde: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015).

Koskelan talo on Törmäperän perinnekeskukseen Oulaisten keskustasta, Koskelan vanhalta tilalta siirretty tyypillinen sodanjälkeinen hirsitalo. Talo on porakiviperustainen ja sen alakerta on vaakalaudoitettu. Yläkerta ja kuisti ovat pysty-laudoitettuja. Satulakatto on huopapäälysteinen.

Koskelan talon vieressä sijaitsee vanhempi, Koskelan tilalta Oulaisten keskustassa siirretty savusauna, johon on vuonna 2003 uusittu lauteet, lattia ja kiuas.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.4.3 5c. Kotiseutumuseo

- o Kiinteistönnumero: 563-402-19-29
- o Sijainti: Saukontie 23
- o Tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 27. Kotiseutumuseo (kuvalähde: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015).

Suuri hirsinen 1908 rakennettu manttaalikunnan viljamakasiini, jossa on esinekoelma. Rakennus on siirretty 2000-luvulla näkyvälle paikalle Törmäperän perinnekeskukseen.

Rakennus on porakiviperustainen ja siinä on hirsirunko. Rakennusta on remontoitu sisältä mm. valaistusta uusimalla. Hirsirakenteet niin ulkoa kuin sisältäkin on jätetty ennalleen.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.4.4 5d. Käpylän koulu

- o Kiinteistönnumero: 563-402-19-29
- o Sijainti: Saukontie 23
- o Tyyppi: opetus ja koulutus
- o Ajoitus: 1918 – 1944
- o Arvottaminen: paikallisesti arvokas

Kuva 28. Käpylän koulu (kuvalähde: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015).

Vuonna 1939 valmistunut hirsirakennus on rakennusmestari A. Kulmalan suunnittelema ja piirtämä. Se on puolitoistakerroksinen ja siinä on peltipäällysteinen satulakatto. Yläkerta on pysty- ja alakerta vaakalaudoitettu. Ikkunat ovat kahdeksanruutuisia ja rakennuksessa on kaksi sisäänkäyntiä. Vaalea nurkkalaudoitus tuo pylväismaista vaikutelmaa.

Nykyisin Törmäperän perinnekeskuksessa sijaitseva rakennus on siirretty uudelle paikalleen Murronperältä vuonna 2007.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.4.5 5e. Nurmen talon navetta

- o Kiinteistönnumero: 563-402-19-29
- o Sijainti: Saukontie 23
- o Tyyppi: maa- ja metsätalous
- o Ajoitus: –
- o Arvottaminen: paikallisesti arvokas

Kuva 29. Nurmen talon navetta (kuvalähde: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015).

Nurmen talo on palanut 2010-luvulla ja paikalla sijaitsee nykyisin linja-autopysäkki.

Nurmen talon pihapiiriin kuulunut navettarakennus on siirretty sittemmin Törmäperän perinnekeskukseen.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistäväää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

4.4.6 5f. Törmähovi

- o Kiinteistönnumero: 563-402-19-26
- o Sijainti: Saukontie 12
- o Tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
- o Ajoitus: 1918 – 1944
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 30. Törmähovi.

Aikaisemmin vaivaskotina, sairaalana, sotasairaalana, vanhainkotina ja nykyään kartanohotellina toimiva rakennus sijaitsee Törmäperällä näkyvällä paikalla aivan Törmäperän perinnekeskuksen vieressä. Törmähovin kokonaisuus on rakennettu Lastumäen tilasta lohkaistulle tontille. Rakennus on tärkeä osa Oulaisten kansanterveystyön historiaa ja se nivoutuu historiansa, tämänhetkisen toimintansa ja sijaintinsa hyvin yhteen perinnekeskuksen toiminnan kanssa. Rakennuksen vanhempi osa, "Amiraalin siipi", on rakennettu 1800 – 1900 -lukujen taitteessa ja uudempi kivipuoli 1930-luvun lopulla.

Vanhempi osa on valkoinen, porakivipohjalla seisova hirsirakennus. Se on vaakalaudoitettu ja siinä on kolme sisäänkäyntiä. Rakennuksessa on vihreä, peltipäällysteinen pyramidikatto.

Uudempi, kaksi kerrosta ja kellarin käsittävä osa on rapattu kivitalo. Siinä on myös pyramidikatto ja pohja on sementtiä. Rakennus on pohjaratkaisultaan L-kirjaimen muotoinen niin, että vanhan ja uuden puolen väliin julkisivun puolelle muodostuu pieni siipi. Siivessä ja uudemman osan pääsisäänkäynnin yläpuolella on kauniit metallikaiteiset parvekkeet.

1939 – 1945 kohteessa toimi sotilassairaala. Sotien jälkeen tiloissa toimi tavallinen sairaala vuoteen 1953 saakka. Kun sairaala muutti keskustaan, toimi tiloissa vanhainkoti vuoteen 1990 asti. Nykyiset omistajat ostivat paikan 1991, josta saakka vuoteen 2000 tehtiin peruskorjausta. Tuolloin nimi muutettiin Törmänhoviksi. Kartanohotellissa on majoitus- sekä erilaisia hoitopalveluita, ja sillä on kiinteä yhteys kulttuurinharrastajiin.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5 YKSITTÄISET KOHTEET

4.5.1 6. Epäilyksen talo

- o Kiinteistönnumero: 563-402-3-46
- o Sijainti: Reservikomppaniantkatu 2
- o Tyyppi: asuinrakentaminen
- o Ajoitus: 1809 – 1863
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 31. Epäilyksen talo.

Oulaisten keskustan vanhimpiin rakennuksiin kuuluva, perinteistä maaseuturakentamista edustava hirsinen asuinrakennus. Rakennus sijaitsee keskeisellä paikalla aivan Ouluntien varressa.

Rakennus lepää porakiviperustalla ja runko on alhaalta pysty- ja ylempää vaakalaudoitettu. Ikkunat ovat kuusiruutuisia ja niissä on klassistisia pyrkimyksiä. Päädyt ovat valkoiset. Katto on tiiltä ja sen alla on vielä pärevuoraus.

Päärakennuksen tukit on uitettu Kärsämäeltä. Rakennuksen välikatolla on vanhojen salvosten jälkiä, rakennus voi olla siirtovuottaan vanhempi. Vuosina 1933 – 1938 talossa toimi osuuskassa, joka muutti paikalle vanhan kansakoulun tiloista. Kasanhoitajana toimi Matti Epäily. Epäilyksen talossa asuttiin vuoteen 1967. Sitten rakennusta vuokrasi OulaPelti ja vuoden verran talossa toimi TVH:n konttori, jonka jälkeen Epäilyksen päärakennus jäi varastoksi.

Talon lämmitysjärjestelmä uusittiin 1950-luvulla, ja ulkovaori maalattiin 1990-luvulla.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, S, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.2 7. Rauhamaa

- o Kiinteistönnumero: 563-402-39-108
- o Sijainti: Rauhamaankuja
- o Tyyppi: maa- ja metsätalous
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 32. Rauhamaa (kuvalähde: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015).

1910-luvun ensimmäisinä vuosina rakennettu talonpoikaistalo. Pihapiiri muodostaa oman suljetun kokonaisuuden ja on kontrastina uudisrakennuksille sekä terveydenhuoltoalan laitoksille terveydenhuolto-oppilaitokselle ja vanhainkoti Taukokankaalle.

Päärakennus on porakiviperustalle rakennettu, vaakalaudoitettu hirsitalo. Rakennuksessa on huopapäälysteinen satulakatto. Pihapiiriin kuuluu myös 1920-luvulla rakennettu sementtitiilinen navetta, entinen lampola, erikoinen lankunpätkestä laastilla muurattu aitta, sekä myöhemmin rakennettuja piharakennuksia. Pihapiirin vieressä on aikoinaan ollut puistomainen puutarha, jonka rakenteita on vielä näkyvissä.

Päärakennusta on remontoitu sisältä 2000-luvun aikana. Taloon on asennettu ilmalämpöpumppu ja uudet ikkunat on teetetty vanhan mallisiksi. Yhteen huoneeseen on asennettu laminaattilattia ja sisätila on tapetoitu uudestaan.

Rauhamaan pihapiirissä ja mailla on pidetty 1920–30 -luvuilla monia Raahen suojeluskuntapiirin harjoituksia.

Tila on ollut vuoteen 1969 asti lypsykarjatilana, josta on toimitettu 1950-luvulle asti maitoa suoraan lähistöllä sijaitsevaan parantolaan.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.3 8. Revon Sähkö Oy:n pääkonttori

- o Kiinteistönnumero: 563-8-2-1
- o Sijainti: Revonkatu 1
- o Tyyppi: teollisuus
- o Ajoitus: 1945 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 33. Revon Sähkö Oy:n pääkonttori.

Revon Sähkön pääkonttori sijaitsee Kasarminmäellä. Päärakennus on rakennettu loivan mäen rinteeseen niin, että sisäpiha parkkipaikoineen avautuu mäen alapuolelle.

Vuonna 1957 valmistuneen rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Mikko Huhtala. Rakennus on tyypillinen 1950- ja 1960-lukujen murroskaudelle. Tiilellä vuorattu rakennus jakautuu kahteen elementtiin. Kaarevassa kaksikerroksisessa, etelään avautuvaa sisäpihaa reunustavassa osassa on hyödynnetty betonirakennetta niin, että molemmissa kerroksissa on nähtävissä aikakaudelle tyypillinen nauhaikkuna. Erityiseksi kohteen tekee se, että nauhaikkuna jatkuu läpi kaarevan osan. Rakennuksen keskeltä kohoaa kolmikerroksinen torniosa, joka on asuinkäytössä.

Revon Sähkö Oy:n (1946 – 1999) Pääkonttori Oulaisissa on merkittävä Pyhä- ja Siikajokilaakson teollisuushistorian symboli. Vuonna 1999 yhtiö myytiin Vattenfallille ja tällä hetkellä rakennuksessa toimii yrittäjä.

Vuonna 1957 valmistuneen rakennuksen kokonaispinta-ala on 8400 neliometriä. Tornimainen osa rakennettiin alunperin henkilökunnan asuintiloiksi. Kaarevassa kaksikerroksisessa osassa sijaitsivat konttoritilat, mittarikorjaamo- ja miehistötilat, paja, sähköverstaas, autohuolto, lämmin kevyen tavarain varasto ja arkisto.

Siika-Pyhäjokilaaksojen kuntain sähköyhtymän perustajain kokous pidettiin 8.3.1946. Edustajansa kokoukseen oli lähettänyt 16 kuntaa. Uuden sähköyhtymän perustamisesta Voima Oy Pöyryn seuraajaksi tehtiin yksimielinen päätös ja yhtiön

nimeksi tuli Revon Sähkö Oy ja kotipaikaksi Oulainen. Maakunnallisena sähköjakelu-yhtiönä Revon Sähkö Oy huolehti paikallisten sähkösuuskuntien kanssa maaseudun sähköistämisestä jälleenrakennus- ja siirtoväen asuttamisen aikana. Sähköverkoston laajentamisen sekä voimalaitosten ja sähköasemien rakentamisen ohella yhtiö oli mukana kehittämässä verkoston teknistä siirtokykyä ja käyttövarmuutta. Merkittävä uudistus oli pylväiden vaihto kyllästettyihin sähköpylväisiin. Aktiivisuus voimalaitosrakentamisessa ja voimalaitoskaupoissa nosti Revon Sähkön vesivoimalaitosten lukumäärän 1980-luvun alussa yhdeksään. Revon Sähkön toiminnallisen organisaation rungon muodostivat pitkään konttoriosasto ja teknillinen osasto. Vuonna 1971 Revon Sähkön toiminnallisen organisaation muodostivat toimitusjohtajan alaisuudessa neljä osastoa, jakeluosasto (myöhemmin myyntiosasto), verkosto-osasto, käyttöosasto (myöhemmin käyttö- ja voimalaitososasto) ja konttoriosasto (myöhemmin talousosasto). Piiripäälliköiden johtamat kuusi piiriä olivat verkosto-osaston alaisuudessa. Vuonna 1986 yhtiön kuudesta piiristä muodostettiin tulosvastuullisia palveluyksiköitä, jotka hoitivat itsenäisemmin asiakaspalvelun ja sähköverkon kehittämisen. Piirit siirrettiin erityisen kenttäpäällikön alaisuuteen. Tilikautena 1987-1988 Revon Sähkö muuttui osakeyhtiöstä konserniksi, jolla oli useita tytäryhtiöitä. Revon Sähkö Oy ja Vattenfall Itäverkko Oy sopivat 1.6.1999 kaupasta, jossa Revon Sähkö Oy:n jäljellä oleva osakekanta myytiin Vattenfall Itäverkko Oy:lle.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistäväää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.4 9. Kosola

- o Kiinteistönnumero: 563-402-7-168
- o Sijainti: Oksantie 2
- o Tyyppi: asuinrakentaminen
- o Ajoitus: 1918 – 1944
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 34. Kosola.

Nimismies Ojaniemen (virassa 1926 – 1947) rakentama keltainen mansardikattoinen asuinrakennus sijaitsee Toholan kaupunginosassa nuorisoseurantalo Soihtulan vieressä. Kohde on yksi harvoista mansardikattoisista rakennuksista Oulaisissa. Tontilla on paljon puita ja viherkasveja sekä korkea pensasaita, minkä vuoksi kohde ei erotu kovin selkeästi tiheään rakennetusta omakotitaloalueesta.

Porakiviperustaisen talon päädyssä on mansardikattoinen avokuisti ja ylhäällä pyöreä ikkuna. Muissa toisen kerroksen ikkunoissa on ristikkokoristeet. Alakerran ikkunat ovat T-puitteiset. Pitkällä sivulla on mansardikattoinen frontoni.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.5 10. Oulaisten kaupungintalo

- o Kiinteistönumero: 563-402-7-168
- o Sijainti: Oksantie 2
- o Tyyppi: asuinrakentaminen
- o Ajoitus: 1918 – 1944
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 35. Oulaisten kaupungintalo kadun puolelta.

Oulaisten kaupungintalo edustaa 1960-luvun modernismia. Rakennus muodostuu toisiinsa tukeutuvista kaarevista massoista, jotka eivät ole samanmittaisia, vaan limittyvät toisiinsa. Rakennusmassa kiertyy sisääntulopihaan ympärille. Voimakkaampi kaksikerroksinen rakennusmassa on keskellä, muuten rakennus on yhden kerroksen korkuinen. Kaupungintalon takajulkisivun ikkunoiden välissä on voimakas kolmioprofiilinen pystyaihe. Rakennuksen takana on koivikko ja rivitaloja.

Risto Jämsä Maaseudun Keskusrakennustoimiston Oulun toimistosta suunnitteli rakennuksen Oulaisten kunnalliseksi monitoimitaloksi. Talo valmistui vuonna 1962.

Oulaisten kaupungintalon vesikate on uusittu 1998 ja ikkunat 2011.

Kuva 36. Oulaisten kaupungintalo puiston puolelta.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.6 11. Takalo-Eskola

- o Kiinteistönnumero: 563-402-91-9
- o Sijainti: Eskolantie 8
- o Tyyppi: maa- ja metsätalous
- o Ajoitus: 1809 – 1863
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 37. Takalo-Eskola (kuvalähde: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015).

Pohjalaistyylinen maatilan asuinrakennus vuodelta 1848. Tila on Oulaisten vanhimpia. Eskopää ja viereinen Eteläranta ovat uudisrakennusalueita, mutta Takalo-Eskola erottuu alueella selvästi omaksi historialliseksi kokonaisuudekseen.

Päärakennus on hirsirunkoinen ja se on pystyaukkoitettuna. Siinä on huopapäälysteinen satulakatto ja perusta on betoninen. Hienoina yksityiskohtina rakennuksesta on syytä mainita tyylillä veistetyt räystäspäädät. Pihapiiriin kuuluu myös vanha varastorakennus, sekä uusi piharakennus.

Takalo-Eskolan talo on mainittu Suur-Pyhäjoen historiassa yhdeksi Oulaisten vanhimmista taloista. Se esiintyy Miekkoson talon nimellä 1766 laaditussa kartassa. Nykyinen, kookas pohjalaistalo on rakennettu n.1840. Sen hirret on perimätiedon mukaan uitettu Kärsämäeltä. Talo on peruskorjattu 1990-luvulla.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.7 12. Väinölä

- o Kiinteistönnumero: 563-402-3-153
- o Sijainti: Väinöläkatu 1
- o Tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 38. Väinölä.

Vuonna 1878 kauppias Henrik Branderin liike- ja asuintaloksi rakennuttama puutalo.

Rakennus edustaa puukaupunkiklassismia kauniine ikkunan puitteineen. Siinä on korkea lohkokivinen perustus, seinien ala- ja yläosa on pysty- ja vaakalaudoitettu.

Väinölässä on ollut kauppa, meijeri, karjanhoitokoulu ja maamieskoulu. 1920-luvulta lähtien talo on ollut kunnan omistuksessa ja siinä on ollut kirjasto, kansahuoltovirasto, kansa-, yhteis- ja kauppakoulu sekä päiväkotit 1980-luvulla.

Talossa toimii nyt taidemuseo ja ullakkotilat on kunnostettu taideharrastustiloiksi. Väinölä on osa Oulaistenkadun muutaman puutalon ryhmää.

Väinölä rakennutti eräs paikkakunnan vaikuttajista, mm. koulujen asiaa ajanut kauppias Henrik Brander (1849–1905). Väinölässä toimi kievari 1880- ja 1890-luvulla. Paikan osti 1900 Suomen Sysiliike Oy. Myöhemmin Väinölä siirtyi Oulaisten Osuuskaupalle, jolta kunta osti talon kansakouluksi 1919 tai -20. Oppikoulu toimi paikalla vuodesta 1927 lähtien. Mm. Väinölässä toimi yhteiskoulu lukuvuosina 1933 – 1937.

Rakennuksessa on toiminut kauppa, meijeri, karjanhoitokoulu (1897) ja maamieskoulu (1910 – 1918), myöhemmin kirjasto, kansahuoltovirasto, kansayhteis- ja kauppakoulu sekä päiväkotit 1980-luvulla. Nyt talossa on taidemuseo, yläkerta on kunnostettu taideharrastustiloiksi. Väinölässä järjestetään myös taidenäyttelyitä.

Rakennus oli aikanaan puolet isompi, L-kirjaimen muotoinen. Sen Oulaistenkadun suuntainen runko purettiin tien tieltä 1970-luvulla. Jäljellä olevasta siivestä on poistettu tornimainen kuisti. Pihasta on purettu myös ns. pikkukoulu, jossa toimi 1920- ja 1930-luvulla alakansakoulu. Väinölän naapuritontilta on purettu Rohtola, rakennus jossa toimi aikanaan Oulaisten Apteekki.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, H

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.8 13. Valtion virastotalo

- o Kiinteistönnumero: 563-1-4-6
- o Sijainti: Keskuskatu 9
- o Tyyppi: liikenne
- o Ajoitus: 1945 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 39. Valtion virastotalo.

Edustava jälleenrakennusajan Valtion virastotalo, jossa toimii mm. Oulaisten vesiosuuskunta ja Oulaisten seurakunta.

Rakennus edustaa 1950-luvun tyyppillistä modernia kaupunkikivitalorakentamista.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas.

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.9 14. Yhdyspankki

- o Kiinteistönnumero: 563-1-15-2
- o Sijainti: Keskuskatu 3
- o Tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
- o Ajoitus: 1945 – 1974
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 40. Yhdyspankki.

Yhdyspankki on Maunulan myllyn ja Bergströmin kiinteistön lisäksi yksi keskeisimmistä Oulaisten maamerkeistä ja se on yksi vanhimmista keskuskorttelin rakennuksista.

Rakennus on tyypillinen aumakattoinen Yhdyspankin toimitalo; rapattu kaksikerroksinen rakennus, joka on rakennettu tyyppiinustusten mukaan vuonna 1957. Samoilla piirustuksilla rakennettuja kohteita löytyy Pohjois-Pohjanmaalta muutamia.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.10 16. Jaakola

- o Kiinteistönnumero: 563-5-14-4
- o Sijainti: Koulutie 8
- o Tyyppi: maa- ja metsätalous
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 41. Jaakola (kuvalähde: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015).

Oulaisten keskustassa säilynyt maalaistalon pihapiiri, johon kuuluu punainen asuinrakennus, iso betonitiilinen navetta ja puojirakennus. Rakennus sijaitsee Kaarikadun ja Koulutien välissä muodostaen suljetun sisäpihan. Ainoastaan navetta on näkyvissä Kaarikadun suuntaan. Aivan Jaakolan vieressä on suojeltu nuorisoseuran-talo Soihtula, jonka kanssa Jaakola muodostaa kiinteän kokonaisuuden.

Asuinrakennuksen hirret on siirretty joen toiselta puolelta Eskopäältä. Jaakolaa on 1920-luvulla jatkettu, mistä johtuu sen epätavallisen pitkä muoto. Kuistit ovat 1900-luvun alkupuolelta. Rakennuksessa olleessa kylmässä kamarissa on ollut meijeri, joka on 1960-luvulla muutettu pesu- ja saunatiloiksi.

Ikkunat ovat alkuperäiset ja ne ovat kuusi ja yhdeksänruutuisia. Rakennuksessa on satulakatto, joka on tiilipäällysteinen. Tiilien alla on pärelaudoitus. Rakennus on hirsirunkoinen ja se on pystylaudoitettu.

Tupatilaa, jossa on kolmilappeinen sisäkato, on kunnostettu 1900-luvulla. Talossa on ollut kolmekymmentä vuotta hellakeskuslämmitys, jota korvaa vuoden 2001 joulukuksi valmistunut puukeskuslämmityskattila. Kattila on sijoitettu rakennuksen päähän tehtyyn laajennusosaan.

Myös pihapiirissä oleva poikkilaudoitettu hirsinen puoji on hyvin säilynyt.

Pihapiirin komea kaksikerroksinen navetta on sementtibetonien. Navetan kaarikadunpuoleisessa päädyssä on hieno puoliympyrän muotoinen ikkuna holvauksineen.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, S

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.11 17. Penttilä

- o Kiinteistönnumero: 563-5-14-14
- o Sijainti: Oulaistenkatu 52
- o Tyyppi: asuinrakentaminen
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 42. Penttilä.

Penttilä sijaitsee Oulaistenkadun varrella Väinölää vastapäätä. Rakennus on Oulaisten ensimmäinen opettajan Juho Kustaa Oksan itselleen vuosina 1915 – 16 rakennuttama asuintalo ja sillä on tärkeä merkitys Oulaisten kouluhistoriassa.

Rakennuksessa on havaittavissa vuosisadan alun tyyliyrkimyksiä. Julkisivut on ruudutettu erikoisesti muusta väristä poikkeavilla laudoilla. Katolla on puolittain aumakattoinen frontoni. Takapuolella on iso lasiveranta, jossa on kolme sisäänkäyntiä, ja sen katolla parveke. Talo on edelleen asuttu ja hyväkuntoinen. Pihassa on varasto- ja tallirakennus sekä sauna, jotka on tehty samalla tyyllillä.

Oulaisten kaupunki on kunnostanut Penttilän koko kansan kulttuuritilaksi vuosina 2014 – 2015. Sisätilat ja julkisivu on kunnostettu perinteisiä arvoja kunnioittaen.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

4.5.12 18. Rahkola

- o Kiinteistönnumero: 563-5-15-1
- o Sijainti: Tanhupolku 7
- o Tyyppi: maa- ja metsätalous
- o Ajoitus: 1864 – 1917
- o Arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

Kuva 43. Rahkola (kuvalähde: Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015).

Rahkola on vuonna 1882 rakennettu maatilan päärakennus, joka sijaitsee Toholan kaupunginosan omakotitaloalueella. Kohde on yksi harvoista jäljellä olevista maatalousrakennuksista Oulaisten keskustan tuntumassa.

Rakennus on valkoinen alaosastaan vaakalaudoitettu ja yläosastaan lomalaudoitettu rakennus, jonka räystäät on koristeltu sahanlaitakuvioin. Kuisti on leveämpi yläosastaan ja siinä on kaunis viisikulmainen ikkuna. Kohteessa on vihreä peltipäällysteinen satulakatto. Perusta on porakiveä.

Rahkolan tila on jaettu Jaakolasta eli Takalon tilasta.

Arvotus ja suositukset

Maakunnallisesti arvokas MRKY 2015: R, S

Arvokas rakennus tai pihapiiri, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Rakennuksia ei saa purkaa (MRL 41.2 §). Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Kunnostuksessa tai peruskorjauksen yhteydessä tulee noudattaa entistävää peruskorjaustapaa. Uudis- ja täydennysrakentamisen on sopeuduttava rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön siten, että alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ominaispiirteet säilyvät.

Kohde merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

5 VUODEN 2018 INVENTOINNINSSA ARVOTETUT UUDET KOHTEET

Arvotus ja pisteytys

Laki rakennusperinnön suojelemisesta määrää, että rakennus voidaan suojella, jos se on valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittävä.

Vuoden 2018 maastoinventoinnissa rakennusten arvottamisessa on kiinnitetty huomiota rakennuksen arkkitehtonisiin, historiallisiin ja ympäristöllisiin arvoihin.

Arvottamisessa on tarkasteltu materiaalien säilyneisyyden lisäksi rakennuksen kaupunkikuvallista ulkoasua. Arvottamisessa kokonaisuus on ollut yksityiskohtaisia ominaisuuksia tärkeämpää.

Rakennusten merkittävyyttä on arvioitu työssä seuraavilla perusteilla. Samoilla perusteilla (kohdat 1–6) arvioidaan rakennusten merkittävyyttä myös laissa rakennusperinnön suojelemisesta. Arvottamisessa käytetty pisteytys ja sen perusteet ovat FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n omaa tulkintaa.

1. Harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus);

- 2 Edustava rakennustyyppinsä yksilö, ainutlaatuinen, ei muutoksia tai muutokset tukevat kokonaisuutta.
- 1 Tyypillinen, mahdolliset muutokset eivät häiritse kokonaisuutta.
- 0 Tavanomainen, merkityksetön

2. Historiallinen tyypillisuus alueelle (tyypillisuus);

- 2 Tyypillinen kaupunkikuvallisesti ja tärkeä osa paikan hengen (genius logi) kannalta.
- 1 Rakennuksen tai ympäristön muutoksien johdosta merkitys osana kokonaisuutta on vähentynyt.
- 0 Rakennus poikkeaa ympäristöstään merkittävästi eikä tue kokonaisuutta.

3. Aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus);

- 2 Säilyttänyt roolinsa osana kaupunkirakennetta tai alueen sisäistä kokonaisuutta. Rakennus on tärkeä osa kokonaisuutta.
- 1 Rakennuksen rooli on osittain muuttunut tai heikentynyt osana kokonaisuutta.
- 0 Rakennus on menettänyt merkityksensä osana kokonaisuutta tai se on ollut alunperinkin vähäinen.

4. Alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys);

- 2 Hyvin säilynyt ja rakennuksen ominaispiirteet ovat selkeästi tunnistettavissa
- 1 Tavanomainen, rakennuksen ominaispiirteet ovat muuttuneet mutta tunnistettavat

- 0 Rakennuksen ominaispiirteet eivät ole tunnistettavat tai sillä ei ole identiteettiä.

5. Merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esi- merkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus);

- 2 Rakennus ilmentää selkeästi tiettyä tapahtumaa
1 Rakennus liittyy johonkin tiettyyn ajanjaksoon tai tapahtumaan
0 Rakennuksella ei ole historiallista merkitystä osana mitään tapahtumaa, ilmiötä tai henkilöä.

6. Näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus).

- 2 Rakennuksen tai alueen eri vaiheet ovat hyvin luettavissa sen rakenteissa ja rakennus- osissa ja ilmentävät hyvin omaa aikaansa.
1 Rakennusta tai sen ympäristöä on uudistettu voimakkaasti, muutettu materiaaleja ja/tai rakennusosia.
0 Ei rakennusajankohdan tai vaiheiden tuomaa merkitystä.

Kokonaispisteiden laskenta

(yhteensä 0–4 pistettä)

Arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan vaatimaton rakennus

(yhteensä 5–8 pistettä)

Arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan tyypillinen rakennus

(yhteensä 9–12 pistettä)

Arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan tärkeä rakennus

5.1 18. METSOLAN PÄIVÄKOTI

- o Kiinteistönnumero: 563-13-28-7
- o Sijainti: Kaarikatu 48
- o Tyyppi: varhaiskasvatus
- o Ajoitus: 1983
- o Arvottaminen: –

Kuva 44. Metsolan päiväkoti.

Metsolan päiväkoti on valmistunut vuonna 1983. Rakennuksessa on postmoderneja piirteitä ja se ilmentää oman aikansa puurakentamista.

Arvotus ja suositukset

Pisteytys:

1. Harvinaisuus	1
2. Tyypillisuus	1
3. Edustavuus	1
4. Alkuperäisyys	2
5. Historiallinen todistusvoimaisuus	1
6. Historiallinen kerroksisuus	0
Yhteensä:	6

Pisteiden perusteella arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan tyypillinen rakennus.

Rakennus on aika tavanomainen oman aikansa päiväkotirakennus, eikä sillä toistaiseksi ole vielä merkittäviä rakennushistoriallisia tai historiallisia arvoja. Rakennuksen osalta ei tässä vaiheessa ole tarvetta erityisiin toimenpiteisiin suojelullisesti tai kaavamerkinnoissa. Rakennuksen tilannetta hyvä seurata ja arvottaa tarvittaessa uudestaan tulevana vuosikymmeninä.

5.2 19. SEURAKUNTAKOTI

- o Kiinteistönnumero: 563-5-34-1
- o Sijainti: Oulaistenkatu 59
- o Tyyppi: uskonnon harjoittaminen
- o Ajoitus: 1972
- o Arvottaminen: paikallisesti arvokas

Kuva 45. Seurakuntakoti.

Oulaisten seurakunnan seurakuntakoti valmistui vuonna 1972. Seurakuntakoti peruskorjattiin vuonna 2013. Rakennus sisältää seurakuntasalin, kahvion, keittiön, kokoustilan, Päiväpesän (päiväkerhotilan), Siukkiksen (nuorten tilan), hartaustilan, henkilökunnan taukotilan, monitoimitilan (partiokolo) ja toimistoja seurakunnan työntekijöille.

Rakennus edustaa 1970-luvun rationalistista arkkitehtuuria.

Arvotus ja suositukset

Pisteytys:

1. Harvinaisuus	1
2. Tyypillisuus	1
3. Edustavuus	2
4. Alkuperäisyys	1
5. Historiallinen todistusvoimaisuus	2
6. Historiallinen kerroksisuus	1
Yhteensä:	8

Pisteiden perusteella arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan tyypillinen rakennus.

Arvotetaan paikallisesti arvokkaaksi rakennukseksi.

Suositus: merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

5.3 20. OULAISTEN HELLUNTAISEURAKUNTA

- o Kiinteistönnumero: 563-5-14-13
- o Sijainti: Kaarikatu 7
- o Tyyppi: uskonnon harjoittaminen
- o Ajoitus: 1988
- o Arvottaminen: paikallisesti arvokas

Kuva 46. Oulaisten Helluntaiseurakunta.

Oulaisten helluntaiseurakunnan kirkkorakennus valmistui vuonna 1988. Vuonna 2016 rakennukseen valmistui uusi parvi.

Rakennuksessa on selkeitä postmoderneja piirteitä. Se on ilmeeltään omaleimainen ja on edustava kirkkorakennus.

Arvotus ja suositukset

Pisteytys:

1. Harvinaisuus	2
2. Tyypillisuus	1
3. Edustavuus	2
4. Alkuperäisyys	2
5. Historiallinen todistusvoimaisuus	2
6. Historiallinen kerroksisuus	0
Yhteensä:	9

Pisteiden perusteella arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan tärkeä rakennus.

Arvotetaan paikallisesti arvokkaaksi rakennukseksi.

Suositus: merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

5.4 21. OULAISTEN OSUUSPANKKI

- o Kiinteistönnumero: 563-1-15-1
- o Sijainti: Keskuskatu 7
- o Tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
- o Ajoitus: 1983
- o Arvottaminen: –

Kuva 47. Oulaisten Osuuspankki.

Oulaisten Osuuspankki valmistui vuonna 1983. Rakennuksessa toimii Oulaisten Osuuspankin konttori. Rakennus edustaa 1980-luvun rationalistista arkkitehtuuria.

Arvotus ja suositukset

Pisteytys:

1. Harvinaisuus	0
2. Tyypillisuus	1
3. Edustavuus	1
4. Alkuperäisyys	2
5. Historiallinen todistusvoimaisuus	1
6. Historiallinen kerroksisuus	0
Yhteensä:	5

Pisteiden perusteella arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan tyyppilinen rakennus.

Rakennus on aika tavanomainen oman aikansa julkinen rakennus, eikä sillä tois-
taiseksi ole vielä merkittäviä rakennushistoriallisia tai historiallisia arvoja. Raken-
nuksen osalta ei tässä vaiheessa ole tarvetta erityisiin toimenpiteisiin suojelullisesti
tai kaavamerkinnoissa. Rakennuksen tilannetta hyvä seurata ja arvottaa tarvitta-
essa uudestaan tulevana vuosikymmeninä.

5.5 22. OULAISTEN AMMATTIOPISTO

- o Kiinteistönnumero: 563-8-3-1
- o Sijainti: Oulaistenkatu 7
- o Tyyppi: opetus ja koulutus
- o Ajoitus: 1981
- o Arvottaminen: –

Kuva 48. Oulaisten ammattiopisto.

Rakennuksessa toimii Oulaisten ammattiopiston ravitsemis- ja puhdistuspalveluyksikkö. Rakennus on valmistunut vuonna 1981.

Arvotus ja suositukset

Pisteytys:

1. Harvinaisuus	0
2. Tyypillisuus	1
3. Edustavuus	0
4. Alkuperäisyys	1
5. Historiallinen todistusvoimaisuus	1
6. Historiallinen kerroksisuus	0
Yhteensä:	3

Pisteiden perusteella arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan vaatimaton rakennus.

Rakennus ei ole rakennushistoriallisia tai historiallisia arvoja. Rakennuksen osalta ei ole tarvetta toimenpiteisiin suojellullisesti tai kaavamerkinnoissa.

5.6 23. OULAISTENKATU 8

- o Kiinteistönnumero: 563-8-14-13
- o Sijainti: Oulaistenkatu 8
- o Tyyppi: pesula / opetus ja koulutus
- o Ajoitus: 1930
- o Arvottaminen: paikallisesti arvokas

Kuva 49. Oulaistenkatu 8.

Oulaistenkatu 8 on valmistunut vuonna 1930. rakennuksessa on toiminut mm. pesula. Rakennukselle on myönnetty vuonna 1993 lupa käyttötarkoituksen muutokselle pesulasta oppilaitokseksi. Lupa on ollut määräaikainen. Nykyisin rakennus on tyhjiällään.

Arvotus ja suositukset

Pisteytys:

1. Harvinaisuus	1
2. Tyypillisuus	1
3. Edustavuus	2
4. Alkuperäisyys	1
5. Historiallinen todistusvoimaisuus	1
6. Historiallinen kerroksisuus	1
Yhteensä:	7

Pisteiden perusteella arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan tyypillinen rakennus.

Arvotetaan paikallisesti arvokkaaksi rakennukseksi.

Suositus: merkitään kaavoituksessa suojeltavaksi rakennukseksi.

5.7 24. ASUINRAKENNUS, RESERVIKOMPPANIANKATU 22

- o Kiinteistönnumero: 563-8-9-5
- o Sijainti: Reservikomppaniankatu 22
- o Tyyppi: asuinrakentaminen
- o Ajoitus: 1991
- o Arvottaminen: –

Kuva 50. Asuinrakennus, Reservikomppaniankatu 22.

Rakennus on vuonna 1991 valmistunut moderni asuinpientalo.

Arvotus ja suositukset

Pisteytys:

1. Harvinaisuus	2
2. Tyypillisuus	1
3. Edustavuus	2
4. Alkuperäisyys	2
5. Historiallinen todistusvoimaisuus	0
6. Historiallinen kerroksisuus	0
Yhteensä:	7

Pisteiden perusteella arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan tyypillinen rakennus.

Rakennus on Arkkitehtonisesti laadukas ja omaleimainen pientalo. Se on kuitenkin verrattain nuori ja myös yksittäinen rakennus ilman laajempaa kontekstia. Rakennuksella ei arvioida olevan ainakaan vielä toistaiseksi sellaisia merkittäviä rakennushistoriallisia tai historiallisia arvoja, että se edellyttäisi tässä vaiheessa erityisiä toimenpiteitä suojelullisesti tai kaavamerkinnoissa. Rakennuksen tilannetta hyvä seurata ja arvottaa tarvittaessa uudestaan tulevana vuosikymmeninä.

5.8 25. AMMATTIKORKEAKOULU, KUNTOTIE 2

- o Kiinteistönnumero: 563-8-17-2
- o Sijainti: Kuntotie 2
- o Tyyppi: opetus ja koulutus
- o Ajoitus: 1993
- o Arvottaminen: –

Kuva 51. Ammattikorkeakoulu, Kuntotie 2.

Rakennuksessa toimii Oulun ammattikorkeakoulun Oulaisten kampus, jossa voi opiskella sosiaali- ja terveystieteitä. Rakennus on valmistunut vuonna 1993.

Rakennuksessa on postmodernin arkkitehtuurin piirteitä.

Arvotus ja suositukset

Pisteytys:

1. Harvinaisuus	1
2. Tyypillisuus	1
3. Edustavuus	1
4. Alkuperäisyys	2
5. Historiallinen todistusvoimaisuus	1
6. Historiallinen kerroksisuus	0
Yhteensä:	6

Pisteiden perusteella arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan tyyppilinen rakennus.

Rakennus on aika tavanomainen oman aikansa oppilaitosrakennus, eikä sillä toistaiseksi ole vielä merkittäviä rakennushistoriallisia tai historiallisia arvoja. Rakennuksen osalta ei tässä vaiheessa ole tarvetta erityisiin toimenpiteisiin suojelullisesti tai kaavamerkinnöissä. Rakennuksen tilannetta hyvä seurata ja arvottaa tarvittaessa uudestaan tulevana vuosikymmeninä.

5.9 26. LINJA-AUTOVARIKKO, ELIAKSENTIE 4

- o Kiinteistönnumero: 563-9-21-2
- o Sijainti: Eliaksentie 4
- o Tyyppi: liikenne
- o Ajoitus: 1940 – 1980
- o Arvottaminen: –

Kuva 52. Linja-autovarikko, Eliaksentie 4.

Kuva 53. Linja-autovarikon piha, Eliaksentie 4.

Linja-autovarikon alueen rakennukset ovat rakentuneet eri vuosikymmeninä. Ensimmäinen rakennus on valmistunut vuonna 1940 ja myöhemmät 1956 ja 1980.

Arvotus ja suositukset

Pisteytys:

1. Harvinaisuus	1
2. Tyypillisuus	1
3. Edustavuus	1
4. Alkuperäisyys	1
5. Historiallinen todistusvoimaisuus	0
6. Historiallinen kerroksisuus	0
Yhteensä:	4

Pisteiden perusteella arkkitehtonisilta, historiallisilta ja ympäristöarvoiltaan vaatimaton rakennus.

Rakennus ei ole rakennushistoriallisia tai historiallisia arvoja. Rakennuksen osalta ei ole tarvetta toimenpiteisiin suojelullisesti tai kaavamerkinnöissä.